

NESTNIK

Letnik IXX.

Celovec, petek, 8. maj 1964

Štev. 19 (1145)

Ob obletnici zmage nad oboroženim nacizmom

Morda je dobra lastnost v človekovi naravi, da slabe stvari razmeroma hitro pozabi in si obdrži v trajnejšem spominu samo tisto, kar je bilo lepo in dobro. Vendar pa to ni univerzalno pravilo, kajti včasih je potrebno, da si prav slabe in bridke izkušnje posebno globoko vtisnemo v zavest, da nam postanejo trajen opomin, ker le tako bomo vsakčas pripravljene in sposobne, da se pravočasno zaperstavimo morebitnim poskusom ponovitve. Tako je tudi s spomini, ki nas navdajajo ob obletnici vojaške zmage nad nacistično Nemčijo.

Kdor je doživljal tiste prve majniške dni leta 1945 in zavestno spremljal zgodovinski preporod sveta vojne in krivic v svet miru in svobode, mora danes z začudenjem vprašati: ali je res mogoče, da smo tako hitro pozabili? Takrat, ko sta bila vojaško premagana nacizem ter njegov zločinov in pokoljev, solza in trpljenja polni režim, ko so se odprla vrata koncentracijskih taborišč, gestapovskih zaporov in mučilnic, ko so stotisoči in milijoni smrti in iztrebljenju zapisani spet svobodno zadihali — takrat smo bili vsi prepričani, da se je z novim časom rodil tudi nov človek. Prepričani smo bili, da ta novi človek, prekaljen v letih trpljenja in junaškega upora proti krivici in nasilju, nikdar ne bo pozabil radostnega vzdušja, ki je zajelo svet v tistem zgodovinskem trenutku, ko so nehale padati bombe in je utihnilo grmenje topov, ko je ugasnil ogenj v krematorijih in je izhlapel zadnji strup iz plinskih celic. Res, takrat smo bili vsi enega in istega mnenja: dovolj je bilo žrtve, dovolj strahu in uničenja, zdaj je prišel čas, da se dvignemo iz smrti v novo življenje.

In kako je danes, devetnajst let po tistih dogodkih?

Evropa, ki jo je nacizem pred petindvajsetimi leti pahnil v svetovno vojno, jo v svojem blaznem divjanju spremenil v kup ruševin, jo prepočil s potoki krvi in posil z nešteti grobovi, je skrbno zacelila grozovite rane. Spet je vzkliklo bobotno življenje, spet živimo v blagostanju, o katerem se takrat niti sanjati ne bi upali. To je dobro, to je pravilno, je znamenje neusahljivosti virov narave in nezlomljive življenjske sile človeka. Toda to blagostanje hkrati skriva v sebi tudi nevarnost, kajti človek, ki ima dober zaslužek in prijetno stanovanje, ki je vsak dan sit in lepo oblečen ter se vozi v svetlikajočih se avtomobilih najnovejšega modela, ta človek preveč hitro in lahko pozabi, da je bilo za vse te pridobitve treba doprinesiti ogromne žrtve. Današnja mladina, ki ni šla skozi inferno druge svetovne vojne in ni okusila pekla nacističnega nasilja, pa sploh ne more vedeti, kaj pomenijo dogodki, ki se jih spominjamo v teh dneh.

Zato je potrebno, da posebno mladi generaciji vedno spet skušamo raztolmačiti resnico o tisti žaloigri, katere zadnje dejanje se je odigralo danes pred devetnajstimi leti. Ne mislimo ji s tem govoriti besedo maščevanja, nasprotno želimo, da bi doraščala in se vživela v novi čas, v novi svet, ki naj bi — ravno po zaslugi bridkih izkušenj preteklosti — bil svet prijateljskega sožitja in trajnega miru. Takega sveta pa razumljivo ne moremo graditi s tem, da enostavno potegnemo črto pod preteklost in se samozadovoljno predamo užitek sedanjosti. Gre za bodočnost in ta bodočnost bo taka, kakršno si bomo ustvarili. Z zmago nad oboroženim nacizmom so bili položeni samo temelji, stavbo je treba še graditi. Da bo ta stavba trdna in lepa, pa so potrebni vsaj trije činitelji: solidni temelji, dober gradbeni material in sposobni zidarji.

● Kakšni so temelji, na katerih se je začel leta 1945 graditi nov svet? Nacizem je bil sicer vojaško premagan, vse do danes pa še ni uspelo premagati tudi njegovo miselnost. Spet se pojavlja, morda v nekoliko drugačni obliki, vendar nič manj nevarna, nasprotno še toliko bolj nevarna, ker ima močnega zaveznika v človeški pozabljenosti. Ker smo v veliki meri že pozabili komaj minulo dobo, očitno tudi nečemo videti in spoznati, da so na delu sile, ki bi rade izpodkopalje same temelje, zavedajoč se, da na krhkem fundamantu ne bo mogoče graditi trdne stavbe.

● Kakšen je gradbeni material, iz katerega naj bi nastala nova stavba? Med zadnjo vojno je demokratične sile družila v boju proti fašizmu želja po svobodi in miru, želja

Prvomajske proslave po vsem svetu

V Avstriji v znamenju 75-letnice SPOe

Tudi letos so delovni ljudje širom po svetu slavnostno obhajali svoj največji praznik — mednarodni dan dela in solidarnosti. V državah, kjer si je delovni človek že pribral svoje demokratične pravice, je bil to resnični praznik, dan veselja in proslav; v deželah, kjer si demokracija šele utira pot do zmage, pa je bil tudi letošnji 1. maj borbeni dan, ko so množice demonstrirale proti krivicam in nasilju ter manifestirale svojo odločno voljo, priboriti si človeka vredno življenje. Povsod pa je bil to praznik mednarodne solidarnosti, tradicionalne povezanosti delovnih ljudi v boju za lepšo bodočnost, za novi svet pravičnosti in tolerance, svet prijateljstva in miru.

V Avstriji so bile največje prvomajske proslave, ki so jih priredili socialisti, posvečene tudi 75-letnemu jubileju SPO, katerega praznovanje je bilo zaključeno 2. maja z vel. ko prireditvijo na Dunaju. Na prvomajski proslavi v Celovcu je govoril deželni glavar Wedenig, ki je poudaril, da so avstrijski socialisti lahko upravičeno ponosni na delo, ki so ga opravili v zadnjih 75 letih. Vedno so bili v prvih vrstah avstrijskih patriotov, borili so se za demokratično ureditev domovine, za boljše življenjske pogoje delovnih ljudi in za mir. „Prvi maj, skozi dolga desetletja borbeni dan delavstva, je po zaslugi uspehov socialistov postal praznik vsega avstrijskega ljudstva, dan priznanja k načelom miru, svobode in pravičnosti, priznavanja k načelom človeških pravic in s tem k načelom demokratičnega socializma.“

Lepe prvomajske proslave pod gesli miru, razorožitve in mednarodne solidarnosti ter krepitve delavskega gibanja so v mnogih krajih priredili tudi avstrijski komunisti, medtem ko se je OVP — po stari tradiciji — v glavnem omejila na prazniške izlete.

V sosednji Jugoslaviji so letošnji prvi maj

spet praznovali z novimi delovnimi uspehi. Širom po državi so bile proslave, otvoritve novih objektov in obratov ter različne druge prireditve. Glavna proslava je bila v Beogradu, kjer je v več kot triurni tradicionalni prvomajski paradi sodelovalo nad 40.000 pionirjev, mladincev in članov SZDL, v posebnem delu pa vsi rodovi armade. Parade v Beogradu se je udeležilo blizu 300.000 ljudi, na častni tribuni pa so bili predsednik Tito in drugi jugoslovanski voditelji.

Prvomajske proslave so tudi v mnogih drugih državah potekale v znamenju množičnih prireditev. Nasprotno pa so grški delavci proslavili 1. maj s stavko, ker je vlada prepovedala tradicionalno praznovanje; na Portugalskem in v Španiji je prišlo med prvomajskimi demonstracijami do spopadov s policijo; v Lizboni je policija streljala na demonstrante in ubila enega ter ranila dva delavca; v glavnem mestu Južnega Vietnama pa je bila proslava prepovedana, medtem ko je vodja vojaške junte general Kan poslal sindikalnim organizacijam brzojavko, v kateri jim je „iskreno čestlital“ k mednarodnemu prazniku dela.

Velike težave Avstrije v EGS

Prizadevanja Avstrije, da bi našla za obe strani sprejemljivo obliko vključitve v Evropsko gospodarsko skupnost, še vedno niso privedla do konkretnega napredka, marveč so se — kakor je pred dnevi izjavil vodja inštituta za gospodarsko proučevanje prof. Nemschak — „znašla v slepi ulici“.

Prof. Nemschak je svaril pred optimizmom, ki prevladuje v uradnih avstrijskih krogih, ter opozoril na dejstvo, da Avstrija še vedno čaka na odločitev merodajnega foruma EGS, ali se bodo začela konkretna pogajanja, ali pa bo treba še prej rešiti nekatera načelna vprašanja. Po mnenju imenovanega strokovnjaka si EGS verjetno ne bo privoščila nedvoumne zavrnitve avstrijske zahteve, pač pa je treba računati z možnostjo „obzirne“ odklonitve.

Prav tako je prof. Nemschak opozoril na težave, ki jih vključitvi Avstrije v EGS povzroča njena nevtralnost. Komisija EGS v Bruslju je sicer načelno pripravljena upoštevati status nevtralnosti, ni si pa na jasnem, kako naj bi to prišlo praktično do izraza. Vsekakor v krogih EGS ne bojejo nič slišati o možnosti, da bi Avstrija po vključitvi v EGS še obdržala svoje vezi z EFTA, kakor so v Bruslju odklonili tudi napram želji Avstrije, da bi kot članica EGS lahko sama odločala o svojih gospodarskih odnosih s tretjimi državami.

Vendar po to ni edina težava. Po mnenju prof. Nemschaka je najtežji problem v tem, na kakšen način naj bi odločitve EGS dobile

veljavo v Avstriji. Pravila EGS namreč v veliki meri zožujejo avtonomnost posameznih držav članic, kajti vsaka odločitev, ki jo sprejme ministrski svet EGS, postane avtomatično veljavna in obvezna za posamezne države, medtem ko si hoče Avstrija ohraniti avtonomno pravico lastne parlamentarne odločitve. V primeru, da bi se Avstrija vključila v EGS kot asociirana članica (polnovredna članica zaradi svoje nevtralnosti ne more postati — op. ured.), bi morala torej izpolnjevati vse dolžnosti, ne bi pa imela vseh pravic, ki pripadajo le polnovrednim članicam. Z drugimi besedami: o usodi Avstrije bi odločali drugi!

Na Cipru še vedno ni miru

Ceprav so v dogodke na Cipru posegli mirovni oddelki Združenih narodov — med njimi tudi kontingent avstrijske žandarmerije — in se v diplomatskih krogih živahno trudijo, da bi našli rešitev, ki bi bila sprejemljiva za vse prizadete, se na otoku še vedno nadaljujejo spopadi med pripadniki grške in turške narodnosti. Skoraj ne mine dneva, da ne bi prišlo do streljanja in dnevno je slišati o žrtvah, ki jih zahteva nesmiselni boj.

Amerika in Sovjetska zveza sta dogodke

za delo in dokonča zgradbo, katere načrti so se kovali sredi padanja bomb in grmenja topov, sredi trpljenja in umiranja v taboriščih in zaporih. Ti načrti so bili izrisani s krogi in solzami, odobrilo in potrdilo pa jih je brezprimerno junaštvo vseh tistih milijonov, ki so se žrtvovali, da bi v človeku spet zmagalo človečanstvo.

»Tisti, ki se ne spominjajo preteklosti, so obsojeni, da jo še enkrat dožive«, se glasi ugotovitev ameriškega filozofa Santayane. Teh besed se moramo zavedati posebno v dneh, ko se spominjamo dogodkov, kot je zmaga nad nacistično Nemčijo. Le taka preteklost ne bo več breme, marveč bo postala vzpodbuda za bodočnost, kajti izkušnje so najboljše seme za novo rasti.

Objava slovenske gimnazije

Na Državni gimnaziji za Slovence v Celovcu so letos sprejemni izpiti 11. julija 1964 (prvi dan velikih počitnic).

Prijave je treba poslati na naslov: Direktion des Bundesgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22, ali pa ustno v pisarni.

Pogoj sprejema v prvi razred je avstrijsko državljanstvo in z uspehom opravljena štiri leta osnovne šole.

Ravnateljstvo

Dijaki Državne gimnazije za Slovence priredijo Akademijo 31. maja ob 14.30 uri v veliki dvorani Delavske zbornice v Celovcu.

Izsleditev nacističnih zločincev v Nemčiji res zaključena?

Zahodnonemški višji državni pravdnik Schüle, vodja centrale za izsleditev nacističnih zločincev, se je izrekel proti morebitnemu izrednemu zakonu, s katerim bi podaljšali rok za zasledovanje takih zločinov. Po veljavnih zakonih v Zahodni Nemčiji zastarajo zločini po dvajsetih letih, kar pomeni, da ima navedena centrala le še malo časa, kajti prihodnje leto bo potekel 20-letni rok in potem nacističnih zločincev ne bodo mogli več postaviti pred sodišče, čeprav bi jim dokazali tudi najhujše zločine.

V svoji izjavi je državni pravdnik zastopal mnenje, da je z izrednimi zakoni vladal nacistični režim, današnja Nemčija pa se mora ravno pri zasledovanju zločinov nacističnega režima strogo ravnati po načelih pravne države. Dejal je, da je centrala za izsleditev nacističnih zločincev v zadnjih letih tako že zajela „vse glavne storilce in verjetno tudi vse manjše pomočnike pri nacističnih umorih“. Če je bilo delo te ustanove res tako temeljito in dosledno, je seveda drugo vprašanje, kajti podatek, da je centrala doslej uvedla skupno 66 postopkov, ni ravno prepričevalen.

Na Cipru dolgo časa spremljali le kot opazovalki. Zdaj pa sta se tudi s svoje strani odločili za posredovanje. Za Ameriko je problem silno neprijeten, ker sta v sporu okoli Cipra udeleženi dve državi članici Atlantskega pakta in obstoji nevarnost, da bi se zaradi Cipra skrhala atlantska enotnost. Predsednik Johnson je zato poslal v Evropo predsednika zunanjepolitičnega odbora ameriškega senata Fulbrighta, ki naj bi pri grški in turški vladi „izrazil zainteresiranost in zaskrbljenost Amerike zastran vznemirljivega položaja na Cipru“.

Zaskrbljenost zaradi poslabšanja odnosov na Cipru pa je izrazil tudi predsednik sovjetske vlade Hruščov, ki je pozval Turke in Grke na otoku, naj v interesu neodvisnosti Cipra čimprej dosežejo soglasje o prenehanju sovražnosti in prelivanja krvi. Jasno je — je dejal Hruščov — da imajo delavci, kmetje in intelektualci na Cipru, ne glede na to, kakšne narodnosti so, pred očmi enake interese, da se njihova mlada država postavi trdno na noge. Nadaljnji spopadi in prelivanje krvi na otoku pa koristijo le interesom reakcije in imperializma, kajti — kakor je poudaril — takšne spopade razpihujejo sovražniki ciprske neodvisnosti.

Pozivov za prenehanje sovražnosti je torej dovolj. V kolikor jim bodo sledili, pa bo pokazal šele prihodni razplet na Cipru.

O kulturnem sožitju

Kulturna izmenjava med Koroško in Slovenijo ima bogato tradicijo, staro že dobrih deset let. Leto za letom se vsilijo medsebojni obiski raznih kulturno-umetniških skupin in prav danes spel gostuje v Celovcu orkester Slovenske filharmonije. Ta kulturna izmenjava je izraz želje prebivalstva na obeh straneh meje po medsebojnem spoznavanju in tudi na Koroškem pretežno večina ljudi pozdravlja in odobrava tako sodelovanje. Kakor smo prvo korake v tej smeri napravili koroški Slovenci in kot manjšina začeli graditi most prijateljskega sožitja med sosednima deželama, tako se tudi Slovenci v Italiji prizadevajo, da bi prišlo med pokrajinama na italijansko-jugoslovanski meji do redne in čim bolj pogoste izmenjave kulturnih dobrin obeh sosednih narodov. Da jim to doslej še ni uspelo v zaželjeni meri, vidimo iz članka, ki ga je pod gornjim naslovom objavil „Primorski dnevnik“ in v katerem je rečeno:

Živimo v časih, ko postaja vedno bolj živo spoznanje, da se človeštvo ne bo moglo obraniti in niti napredovati, če ne bo našlo skupnega imenovalca za vsa tista vprašanja, ki so skupna vsem ljudem na svetu: če ne bo enkrat za vselej rešeno vprašanje miru in mirnega sožitja, če ne bo za vselej odpravljena lakota, če ne bodo dokončno izginili rasni predsodki, če ne bodo nazori služili izključno iskanju novih pravičnejših, socialnejših oblik življenja. Za rešitev teh in še mnogih drugih vprašanj se trudijo državniki in politiki, znanstveniki in sociologi, gospodarstveniki in umetniki, filozofi in kulturniki. Na vseh svetovnih realcijah se odvijajo stiki med njimi, izmenjava mnenj in izkušenj, posredovanje materialnih in duhovnih dobrin in vrednot. Vse to ne gre vedno gladko in brez žrtve, tudi ne brez kompromisov, a vendarle gre in v tem je nova vsebina sedanjega časa.

In pri nas v Trstu? Ali hodimo s tem novim časom?

Res je; zaradi posledic preteklosti zarjavelo kolo medsebojnih odnosov na našem narodnostno stičnem področju se je v zadnjem času začelo vrteti. Naredilo je tudi že precej obratov in slet bi bil, kdor ne bi hotel videti novega vzdušja, v katerem živimo. A vendar so še primeri, ki dokazujejo, da so neke ovire, da bi to kolo steklo hitreje, da bi nado- knadilo, kar je bilo zamujenega.

V mislih imamo predvsem kulturne stike, izmenjavo gledaliških in glasbenih ansamblov, solistov, razstav itd., med obema sosednima državama in njunimi narodi. Precej tega je v zadnjem času sicer bilo, toda skoraj nič ali prav malo (in še to skrajno boječe) prav pri nas v Trstu. Človek ima vtis, da so drugod v naši deželi drugače dojeti potrebo in duha novega časa. V Vidmu je na primer pred nedavnim gostoval simfonični orkester Glasbene akademije iz Ljubljane. Sledil mu je solist — violinist evropskega slovesa Dejan Brauničar, ki je z velikim uspehom koncertiral z videnskim simfoničnim orkestrom v Vidmu in v Čedadu; v Ronkah je bila več dni kolektivna slikarska razstava slikarjev Slovenskega Primorja; videnski simfonični orkester se pripravlja na gostovanje v Ljubljani; tržaški zgodovinar prof. Carlo Schiffrer je predaval na Reki in v Pulju, tržaški violinist Gulli je gostoval na Reki, da niti ne omenjamo seminarjev in predavanj italijanskih profesorjev na italijanskih srednjih šolah v Kopru in na Reki. Vsem tem ansambli in posameznikom so bila odprta vrata osrednjih gledališč in koncertnih dvorin, vse so imele značaj javnih kulturnih manifestacij ob največji pozornosti krajevnih, ne samo kulturnih, temveč tudi političnih krogov.

Trst pa ostaja izven tega živega toka, neke na robu, kot da ne bi bil kulturno središče na vzhodni meji države in kot da ne bi imel določenih interesov in dolžnosti posredovalca kulturnih vrednot. V gledališču Verdi gostujejo ansambl iz Nemčije, Afrike in celo iz Kitajske, toda kakšnega ansambla iz sosedne Jugoslavije v vseh povojnih letih še nismo videli in tudi solistov ne, razen če niso prišli k nam pod etiketo kakšnega nemškega opernega gledališča. Gledališke skupine gostujejo pri nas le, če jih za ceno velikih finančnih žrtev vabijo naše slovenske kulturne ustanove, toda v takih primerih se krajevnemu italijanskemu tisku ne zdi vredno niti opozoriti javnost na te kulturne prireditve, kaj šele o njih poročati. In še bi lahko naštevali, saj so možnosti za kvalitetne kulturne izmenjave skoraj neizčrpne. Nekaj skromnih, širši javnosti skoraj nedostopnih poskusov, je v zadnjem času bilo s strani italijanskega Krožka za kulturo in umetnost, v katerem je že pred časom predaval slovenski glasbeni kritik in pedagog dr. Cvetko, pred dnevi pa je nastopila svetovno znana pianistka Dubrovka Tomšič. Kot daje mo krožku priznanje zaradi tega, tako moramo tudi ugotoviti, da gre v tem primeru le za pobude ozkega kroga kulturno in umetniško široko razgledanih ljudi, ki bi morda storili še kaj več, če ne bi imeli vezanih rok spritno nezainteresiranosti, če ne celo nasprotovanja določenih nekulturnih krogov in odločujočih faktorjev.

Na nedavni tiskovni konferenci je predsednik Krožka za kulturo in umetnost v Trstu v zvezi z zasedanji o temi »Aktualnost kul-

Ob obletnici vojaške zmage nad nacistično Nemčijo:

»Kaj se nismo še ničesar naučili?«

Danes pred devetnajstimi leti se je s kapitulacijo nacistične nemške vojske vsaj na evropskih bojiščih končala druga svetovna vojna. Takrat je vse kazalo, da bodo dosledno uresničeni sklepi, ki so jih zavezniki že med vojno sprejeli o demilitarizaciji Nemčije za vse čase. Toda minilo je le nekaj let in Zahodna Nemčija ima danes že spet močno, najsodobnejšo opremljeno vojsko, v bistvu produkt hladne vojne, hkrati pa tudi izraz tradicionalnega stremljenja Nemcev po oboroževanju in bojevanju. Devetnajst let po kapitulaciji »stare« nemške vojske je obstoj »nove« nemške vojske dejstvo, ob katerem se določeni, žal precej maloštevilni zahodnonemški krogi upravičeno sprašujejo: »Kaj se nismo še ničesar naučili?«

V deželi, ki je kot Zahodna Nemčija pretrpela popolno uničenje, ki ga prinese vojna, in kjer se grenak okus poraza na ta ali oni način še vedno prebija skozi pore družbenega življenja, ustvarjanje razpoloženja za močno armado prav gotovo ni enostavno. V konkretnem primeru vedno bolj prihajajo v poštev psihične in etične težave, mnogo bolj kot materialne. Tisti, ki odločajo o slednjih, so n. pr. zagotovili 36 % letošnjega državnega proračuna za »potrebe obrambnega ministrstva«. Izdelovanje podmornic, vojnih ladij, tankov, vojaških letal in ostale oborožitve je v polnem teku, uvažanje raketnega in atomskega orožja pa se

smatra že bolj kot problem logičnega procesa, taktike. Zahodna Nemčija bo imela leta 1970 po izjavi obrambnega ministra von Hassela potencialno vojsko dveh milijonov mož: pol milijona redne vojske, ki bo spadala v okvir Atlantskega pakta, četrt milijona tako imenovane teritorialne vojske izven tega pakta, ter milijon 200.000 izvežanih rezervistov.

Glede tega torej problema ni. Težave se pojavljajo na drugem »nefinančnem področju« in spadajo bolj v psihološko-pedagoško domeno današnje zahodnonemške družbene ureditve. Ni namreč lahko se uradno postavljati proti pruskemu militarističnemu duhu — ki je zgodovinsko značilen za nemško armado — in ga nadomestiti z geslom o »državljanih v uniformi«, ne da bi pri tem prišlo do težav, ki izpodjedajo zamisel o elitnosti današnjega Bundeswehra.

Kako naj se vrne nekdanji ugled poklicnemu nemškemu razredu, ki je do konca druge svetovne vojne užival privilegiran položaj v nemški družbi, ne da bi se hkrati porušila formalna demokratična načela, proklamirana v Zahodni Nemčiji? S katerimi najbolj primernimi prijemi je treba novačiti mladi: častniški in podčastniški kader ter kako graditi njegovo vojaško in politično fiziognomijo, kakršna se želi ustvariti? In končno, kako naj se v splošnem pri nemški mladini vzbudi nagnjenje k vojaškemu poklicu v sedanjih pogojih splošnega, gospodarskega blagostanja? Vsa ta vprašanja se med seboj prepletajo in se zato tudi vzporedno obravnavajo na mnogih družbenih kolosekih.

Najenostavneje je, kot kaže, z višjim komandnim kadrom. Hitlerjeva Wehrmacht in njen generalni štab sta v času druge svetovne vojne ustvarila hiperprodukcijo »prekaljenih« generalov in višjih častnikov, od katerih so bila mnogim vrata sedanjega Bundeswehra na široko odprta. Glede tega je dovolj omeniti bivše in sedanje šefe Bundeswehra, ki so bili vsi, brez razlike, na vidnih položajih Hitlerjevega nacističnega vojaškega stroja.

(Dalje na 8. strani)

Gradnja novih elektrarn v Jugoslaviji

Da bi krili predvideno povečanje potrošnje električne energije, nameravajo v Jugoslaviji zgraditi še celo vrsto novih elektrarn. Trenutno so v gradnji hidroelektrarne Dubrovnik in Grančarevo na Trebišnici, Senj v Hrvatskem Primorju, Bajina Bašta na Drini in Globočica na Crnem Drinu, termoelektrarne Kosovo in Lukavac ter toplotni Beograd in Ljubljana, ki bodo dograjene do leta 1966 in bo z njimi zagotovljena letna proizvodnja 20 milijard kWh. Za obdobje 1967—1968 pa imajo v načrtu gradnjo nadaljnjih devetih elektrarn, tako da bi se letna proizvodnja povečala na 24 milijard kWh, kar je skoraj še enkrat več kakor znaša sedanja proizvodnja, ki bo do konca leta dosegla okrog 12,7 milijarde kWh.

Med devetimi elektrarnami, ki jih bodo gradili v letih 1967 in 1968, je šest hidroelektrarn, in sicer »Srednja Drava I« med Mariborom in Ptujem z zmogljivostjo 133 tisoč kW, »Rijeka« na Riječini z zmogljivostjo 36.000 kW, akumulacijska hidroelektrarna

»Rama« z zmogljivostjo 160.000 kW z jezovitvijo Rame pred izlivom v akumulacijsko jezero Jablanice, hidroelektrarna »Špilje« na Crnem Drinu z zmogljivostjo 66.000 kW, ki bi izkoriščala akumulacijo Ohridskega jezera, hidroelektrarna »Tikveš« na Crni reki v Makedoniji z zmogljivostjo 51.000 kW in istočasnim izkoriščanjem vode za namakanje Tikveškega polja ter hidroelektrarne »Potpeč I« na Limu z zmogljivostjo 34.000 kW, ki bi se vključila v akumulacijski sistem hidroelektrarn Kokin Brod-Bistrica na Limu. Poleg tega pa je predvidena gradnja naslednjih treh termoelektrarn: »Kosovo III« z zmogljivostjo 125.000 kW, tako da bi skupna zmogljivost termoelektrarne Kosovo ob največjem nahajališču lignita v Jugoslaviji dosegla 315.000 kW; »Plomin« z zmogljivostjo 125.000 kW ob rudnikih Raša v Istri; »Morava« z zmogljivostjo 100.000 kW, ki bi jo zgradili pri Svilanju ob Moravi in bi izkoriščala odpadni premog senjsko-resavskih premogovnikov.

„Kennedyjeva runda“ v carinski politiki GATT

V Ženevi še traja svetovna konferenca OZN o trgovini in razvoju, hkrati pa se je v ponedeljek začela konferenca GATT, ki jo imenujejo »Kennedyjevo rundo« in je njen namen, da bi našli nova pola v carinski politiki. Na konferenci sodelujejo ministri in visoki uradniki iz 37 držav, združenih v mednarodni carinski zvezi GATT.

Od sedanje konference v Ženevi bo verjetno v veliki meri odvisna bodočnost GATT, kajti v svetu in predvsem v razvijajočih se deželah prevladuje mnenje, da ta organizacija ni več primerna za reševanje problemov mednarodne trgovine. Opazovalci na konferenci ne izključujejo možnosti, da bi »Kennedyjeva runda« trajala tri leta.

POŠIROKEM SVETU

NEW YORK. — Generalni sekretar OZN U Tanf je zaprosil za soglasnost 113 držav članic svetovne organizacije, da bi letošnje zasedanje Generalne skupščine odložili do 1. novembra. Pričakovati je, da bo U Tanf predlog odobren in se bo XIX. zasedanje Generalne skupščine, ki naj bi se začelo 15. septembra, odloženo do 10. novembra. Pobuda za odložitev zasedanja je dala skupina 20 držav, ki so svojo zahtevo utemeljile s tem, da bo oktobra v Kairu druga konferenca najvišjih predstavnikov neangžiranih držav.

MOSKVA. — Med nedavnim obiskom alžirskega predsednika Ben Bele v Sovjetski zvezi so bili tudi alžirsko-sovjetski razgovori, pri katerih so sovjetski predstavniki izrazili priznanje boju alžirskega ljudstva za neodvisnost in graditve socialistične družbe. Pri razgovorih so ugotovili, da si obe državi prizadevata za mir, zmanjšanje mednarodne napetosti, miraljubno koeksistenco in dokončno likvidacijo kolonializma ter da sta za dajanje pomoči narodom, ki se kakorkoli bojujejo za svojo svobodo, samostojen razvoj in družbeni napredek. Ob povratku iz Sovjetske zveze se je predsednik alžirske republike ustavil še v Bolgariji.

DAMASK. — Naglo vojaško sodišče je v mestu Hama izreklo sodbo nad zaporniki, ki so bili obtoženi za nered in poskus puča v Hama. Na smrt so jih obsodili 21, nadaljnjih 15 jih je bilo obsojenih na dosmrtno ječo, 15 na zaporne kazni, šest pa so jih oprostili.

MARSALA. — V bližini Marsale, mesta na jugozahodni obali Sicilije, se je prevrnila ladja, na kateri je bila večja skupina otrok, ki so šli na prvomajski izlet. Ob nesreči je zgubilo življenje 16 mladih izletnikov.

BUDVA. — Letošnja skupščina turistične zveze Jugoslavije bo 21. in 22. maja v Budvi. Pričakujejo, da se bo skupščina udeležilo nad 170 predstavnikov turističnih zvez in društev, ki bodo pregledali rezultate letošnjega dela in obravnavali razvoj turističnega gospodarstva v naslednjem obdobju. V dnevi, ko bo v Budvi potekala skupščina, bo prirejena v mestu razstava turističnih plakatov, prospektov, vodičev in drugega turističnega propagandnega materiala.

DAKA. — Blizu Candpura, 48 kilometrov od mesta Dake v vzhodnem Pakistanu, je doživela brodomotorna ladja. Po prvih poročilih je pri tej nesreči utonilo okoli 250 potnikov.

PANAMA. — V republiki Panama bodo v nedeljo splošne volitve, na katerih bodo izvolili predsednika, dva podpredsednika in 42 poslancev. Približno 450.000 Panamcev, ki imajo volilno pravico, je razdeljenih na 21 političnih strank.

BEOGRAD. — Skupnost jugoslovanskih železnice za letošnje turistično sezono sklenila s potovalnimi agencijami iz Holandije, Zahodne Nemčije in Avstrije dogovor za 488 posebnih turističnih vlakov, s katerimi bodo turisti iz teh držav potovali v posamezne letoviške kraje širom po Jugoslaviji. Poleg tega pa je z letošnjim voznim redom predvidenih še več izrednih mednarodnih polniških vlakov, ki bodo prav tako služili prevozu turistov v Jugoslavijo.

TOKIO. — V japonski prestolnici Tokio se je zrušila štirinadstropna zgradba, ki ji je voda spodjedla temelje. Pod ruševinami je našlo smrt 14 ljudi, 29 oseb pa je bilo ranjenih.

VARSAVA. — Na nekem gradbišču blizu Varšave so našli nove sledove nacističnih zločinov. Ko so kopali temelje za novo zgradbo, so delavci našli veliko število lobanj s prestreljenimi tili. Poljski časopis »Ekspress Wczorny« piše, da gre za množični grob, v katerem je pokopanih približno 10.000 postreljenih prebivalcev varšavskega geta.

LIPA. — Več tisoč prebivalcev Reke, Opatije in sosednih krajev se je prejšnjo nedeljo udeležilo spominskega zborovanja v vasi Lipa, kjer so se ob 20-letnici spominjali krvavega pokola, ki so ga v tej vasi zagrešili nacistični okupatorji. 30. aprila 1944 je v vas vdrla nemška vojska, zbralo vse prebivalce vasi in jih nato postrelilo. Trupla so zločinski predstavniki nemškega »herrenvolka« zmetali v neko hilo, ki so jo zrušili z bombami, vas pa požgali. Takrat je bilo v tej vasi ubitih in sežganih 259 ljudi.

PEKING. — Kitajski tisk je pred dnevi poročal, da je nad deset tisoč Kazakov, Uzbekov, Ujgurov in pripadnikov drugih narodnostnih manjšin s kitajskega področja Sinkiang zapustilo svoje domove in pobegnilo v Sovjetsko zvezo. Predsednik kongresa sinkjantsko-ujgurske avtonomne oblasti je v tej zvezi obtožil sovjetske oblasti, da so »organizirale subverzivno dejavnost množičnega obsega« in da so »preslepili« begunce. V tej avtonomni oblasti, ki meji na srednje azijske sovjetske republike, živi največ narodnostnih manjšin.

GEORGETOWN. — Predsednik vlade Britanske Gvajane Cheddi Jagan je pozval vse države karibskega območja, da podprejo boj za osvoboditev Nelsona Mendelija in drugih voditeljev nacionalno-osvobodilnega gibanja v Južnoafriški republiki.

GORKI. — Britanski observatorij v Jodrell Banku in sovjetski observatorij Zimenki v Gorkem sta začela novo serijo poskusov za vzpostavitev vesoljskih radijskih zvez na velike oddaljenosti. Kot rejelejo postaja sta observatorija uporabila Luno. Znanstveniki so sporočili, da so radijski valovi, poslani proti Luni iz observatorija v Jodrell Banku, napravili 750.000 km dolgo pot in da so jih po dveh urah ujeli z aparati observatorija Zimenki v Gorkem.

RIM. — Ob obletnici Mussolinijeve smrti so italijanski fašisti spet priredili spominske slavnosti. V Napoliju so ob tej priložnosti brali tudi mačo in je prišlo v bližini cerkve do spopada med protifašističnim prebivalstvom ter neofašisti. Med izgredi je bilo več ljudi ranjenih, policija pa je aretirala nekaj fašističnih izvajalcev.

NAJROBI. — Predstavniki kenjske Afriške nacionalne unije je pozval vlade Kenije, Ugande, Tanganjike in Zanzibara, naj prekinajo vsako sodelovanje z Južno Rodezijo, ker se vlada omenjene države neče odreči rasistični politiki.

Dva pomembna jubileja na področju naše prosvetne dejavnosti

Čeprav smo Slovenci le del koroškega prebivalstva in bi nas gotovi krogi s pretrigano igro števil sploh radi zreducirali na izginjajoč odstotek, pa se z našo kulturno-prosvetno dejavnostjo lahko zavestno postavimo v vrsto z narodom-sosedom, ne da bi morali imeti občutek manjvrednosti. Tradicija te naše dejavnosti je bogata, njena zgodovina je pestra in velike so naloge, ki jih je in jih še izpolnjuje ne le med našim ljudstvom kot hrbenica narodne zavesti in zvestobe materinemu jeziku, marveč tudi v službi gojitve in utrjevanja medsebojnega razumevanja in prijateljskega sožitja obeh narodov v deželi. V zadnjih letih smo praznovali že več pomembnih jubilejev naših prosvetnih organizacij in tudi zadnja nedelja je bila tak mejnik v zgodovini dveh slovenskih prosvetnih društev: SPD „Danica“ v Št. Vidu v Podjunju je obhajalo 50-letnico svojega obstoja, SPD „Zvezda“ v Hodiščah pa je slavilo svojo 60-letnico.

Na proslavi 50-letnega jubileja Slovenskega prosvetnega društva „Danica“, ki je bila pri Voglu v Št. Primožu, se je zbralo veliko število ljubiteljev in prijateljev naše prosvete, med njimi pa tudi mnogi častni gostje, ki so s svojo navzočnostjo poudarili pomen društva ter izpričali priznanje njegovemu delu v minulem polstoletju. To velja zlasti za deželnega glavarja Ferdinanda Wedeniga, ki je kot najvišji predstavnik dežele v svojem imenu in v imenu dežele čestital jubilatnemu društvu ter v svojem govoru opozoril na važno vlogo, katere pripada prosvetni dejavnosti v splošnem družbenem življenju in še posebej na ozemlju južne Koroške, kjer živita dva naroda. Dejal je, da kot deželni glavar ne dela razlike med deželani enega in drugega jezika, marveč se dosledno prizadeva za uveljavljanje načel tolerance. „Prišel je nov čas, ko ni več mesta za razdor in veseli me, če sem tudi s svoje strani prispeval za boljše odnose med ljudmi, kajti mnenja sem, da je treba skrbeti za pravilne človeške odnose in za razumevanje med narodi.“

Slavnostni govor je imel ravnatelj dr. Joško Tischler, ki je nakazal pomen in vlogo kulturno-prosvetnega dela v našem narodnem življenju ter poudaril potrebo enotnosti v prizadevanju za ohranitev narodne zavesti. Posebno pa je naglasil potrebo po izobrazbi, kajti če hočemo obstati, je potrebno, da si pridobimo znanje, ki ga zahteva današnji čas. Danes je treba skrbeti za pravilne, tolerantne odnose med narodi in pri tem ni nobena ovira, če se borimo za svoje posebnosti, da ohranimo narodnost in jezik. Spregovorila sta tudi predstavnika obeh osrednjih kulturnih organizacij, predsednik Kršćanske kulturne zveze dr. Pavle Zablatnik in predsed-

nik Slovenske prosvetne zveze dr. Franci Zwitter, ki je opozoril na današnji stehnzirani svet, v katerem kulturno ustvarjanje zahteva veliko idealizma, zato je ta proslava hkrati tudi proslava 50-letnega idealizma. Kot glavne naloge prosvetne dejavnosti je poudaril prizadevanje za dobre odnose med narodi in vzgojanje človeka v polnovrednega člana človeške družbe. „Da je SPD „Danica“ izpolnjevalo te naloge, dokazuje tudi dejstvo, da je prvi predsednik društva žrtvoval tri sinove v boju proti fašizmu in da je prvi društveni pevovodja zgubil v nacistični dobi svojo ženo in hčerko, ki sta bili obglavljeni, ker sta ostali zvesti svojemu narodu.“

Zastopniki prosvetnih organizacij iz Kranja, z Raven in Jezerskega, ki vzdržujejo z našimi prosvetnimi društvi tesne vezi prijateljstva in sodelovanja, so poklonili jubilatnemu društvu spominska darila, čestitke in darilo pa je izročil tudi predsednik SPD „Zarja“ iz Železne Kaple Peter Kuhar in nato manifestiral tradicionalno povezanost obeh društev. Nato se je zvrstil bogat kulturni spored, v katerem so sodelovali društveni pevski zbori in recitatorji, pevski zbor „France Paster-Lenart“, dijaški pevski zbor iz Celovca ter godba na pihala z Raven.

Jugoslovanski slikarji razstavljajo v Celovcu

V celovski galeriji »Wulfengasse 14« je bila v ponedeljek odprta razstava dvanajstih jugoslovanskih umetnikov, predstavnikov tako imenovane »naivne« umetnosti. Otvoritve se je udeležilo res lepo število ljubiteljev umetnosti, med njimi jugoslovanski generalni konzul Franc Pirković s soprogo in konzul Spiridon Petrovič; navzočih pa je bilo tudi šest izmed dvanajstih sodelujočih umetnikov iz Jugoslavije.

Tako imenovana »naivna« umetnost, ki je v Avstriji razmeroma malo znana, se je v Jugoslaviji posebno močno razširila in si pridobila velik mednarodni ugled. Njeni predstavniki niso ne poklicni niti šolani umetniki; to so kmet, učitelj, poštni uslužbenec, železničarski upokojenec, bolničar, gospodinja itd., od prvega do zadnjega ljudje, ki so se slikanju posvetili iz ljubezni do umetniškega ustvarjanja, se učili sami in eden od drugega, ne z namenom, da bi ustvarjali velike umetnine, marveč iz neke notranje potrebe, da bi izpovedali svoje občutke. Ravno zaradi tega so njihove slike polne življenja, na njih nič ni izumetničenosti, nič prikrivanja in abstrahiranja; to je življenje in to je svet, v katerem živijo njihovi avtorji, ne nazadnje je to poklicni ambient, iz katerega izhaja posamezni umetnik. Pri tem pa bi bilo zgrešeno misliti, da mora biti tako imenovana »naivna« umetnost hkrati tudi primitivna ali celo »šolarska«: sedanja razstava je najboljši dokaz, da gre za resnične umetnine, ki so zasluženo deležne splošnega priznanja.

Sodelujoči umetniki so večinoma iz okolice Varaždina in Zagreba, eden pa je Slovenec. Razstava, ki jo vsakomur priporočamo, bo trajala do 30. maja in je odprta dnevno od 17. do 19. ure ter v sobotah od 10. do 12. ure.

● Lepa in uspela prireditve je bila istega dne tudi v Hodiščah, kjer je SPD „Zvezda“ slavilo svojo 60-letnico. Domače obiskovalce, med katerimi je bil tudi hodiški župan Strauss, ter goste iz sosednjih društev in krajev je pozdravil predsednik Janek Schöttl, ki je v svojem govoru nazival pestro zgodovino društvene dejavnosti. Dve svetovni vojni in še zlasti nacistično nasilje so kruto prekinili uspešno društveno delo, kljub temu pa je ljubezen do slovenske pesmi in slovenske besede vedno spet pognala korenine in rodila nove uspehe. Tako je društvo v zadnjih šestdesetih letih vršilo važno poslanstvo, z uspehom je izpolnjevalo naloge prave ljudske univerze, zavedajoč se, da le izobražen in kulturno razgledan človek lahko uspešno kljubuje viharjem časa.

V imenu Slovenske prosvetne zveze je spregovoril podpredsednik Valentin Polanšek, ki je hodiškemu društvu čestital k jubileju ter dejal, da tako izredno slavje pomeni praznovanje vseh rojakov v deželi Drave, v koroški domovini, kjer je zibelka slovenstva, kjer je domovanje naše pesmi, križev pot našega trpljenja in vrt našega veselja — kjer je naša zemlja našega življenja. „Šestdeset let društvo „Zvezda“ že izobražuje tukajšnjega človeka, mu utrjuje zavest v narodnem občestvu, mu goji ljubezen do materinega jezika in ga plemeniti s kulturnimi prireditvami. Šestdeset let že sije „Zvezda“ nad Hodiškim jezerom in njegovo okolico, skozi dve svetovni vojni, skozi temne čase trpljenja, izseljevanja, kačefov, zatiranja in nasilnega umiranja ter nam je danes kažipot v lepšo bodočnost, ki jo gradimo v spoznanju, da ljubezen do materinega jezika šele budi spoštovanje do jezika sosedo-sodeželana. V današnjem času narodi niso več drug drugemu nasprotniki ali celo sovražniki, današnji čas je doba sosedov, sožitja in prijateljstva, kajti največji napredek modernega časa je v tem, da človek preko vseh večerajšnjih predsod-

kov nacionalizma, rasizma, nevednosti, nesvobode in tiranstva postaja svoboden član v občestvu svobodnih ljudi.“

Posameznim članom jubilatnega društva je izročil Drabosnjakovo priznanje, s katerim jih je odlikovala Slovenska prosvetna zveza za izredno požrtvovalnost in nesebično delo v kulturi in prosveti na Koroškem, čestitke pa sta izrekla tudi zastopnika prosvetnih društev iz Loge vasi in Škofič. V drugem delu prireditve so društveni pevski zbor, moška zbor iz Škofič in Loge vasi, škofiški instrumentalni trio ter godbeni ansambel „6 mladih“ iz Kranja izvajali pestro kulturno-prosvetni program, ki je bil deležen navdušenega priznanja vseh udeležencev prireditve ne glede na narodnost in jezik.

● Dva jubileja — dve uspeli prireditvi, ki sta znova dokazali zmogljivost naše prosvetne dejavnosti ter izpričali ljubezen in

„Gerhart Hauptmann“

Posebna razstava v deželnem muzeju

»Namen muzeja ni le v prirejanju svojih lastnih razstav, marveč hoče s posredovanjem posebnih razstav doprinesiti k spoznavanju kulturnih dobrin drugih narodov in tako prispevati k medsebojnemu razumevanju«, je dejal ravnatelj deželnega muzeja dvorni svetnik dr. Moro ob otvoritvi najnovejše razstave, posvečene velikemu nemškemu pesniku, pisatelju in dramatik Gerhartu Hauptmannu.

V dveh velikih prostorih muzeja je urejena bogata zbirka fotografskih kopij pesnikovih portretov, njegovih rokopisov, naslovnih strani posameznih del, lepakov in sporedov odskih uprizoritev, pesnikovih sodobnikov ter krajev, v katerih je živel in delal; v posebni vitrini pa je zbrana pestra kolekcija njegovih knjig v najrazličnejših izdajah ter knjig o njem in njegovem delu.

Razstava, ki jo je muzeju posredoval nemški konzulat v Celovcu, je bila prvotno urejena za stoletnico Hauptmannovega rojstva in nudi res izčrpno podobo tega velikega umetnika in Nobelovega nagrajenca, ki je s svojim bogatim življenjskim delom vtisnil neizbrisni pečat ne samo nemški marveč evropski odski umetnosti.

zvestobo našega ljudstva do bogate tradicije, iz katere koroški Slovenci vedno znova črpamo moč in sile za kulturno osveščanje in plemenitenje človeka, za ohranitev narodne zavesti in gojenje materinega jezika ter za uresničevanje mirnega sožitja obeh narodov v duhu enakopravnosti, prijateljstva, medsebojnega razumevanja in sodelovanja.

KULTURNE DROBTINE

● Na gradu v Murški Soboti se je večer začela VI. revija dramskih skupin mariborskega okraja, ki obsega poleg odskih predstav (med drugimi bo nastopila tudi madžarska skupina iz Lendave) še razna predavanja in likovno razstavo »Naš človek, naša zemlja“.

● Balet moskovskega Bolšoj teatra ima na sporedu veliko turnejo po Evropi, ki obsega številne nastope v Zahodni Nemčiji, Švici in Avstriji.

Po Shakespearovi deželi

Kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista, se je ves svet spominjal 400-letnice rojstva velikega angleškega umetnika Williama Shakespeara. Kajti pozna ga ves svet, njegova dela so prevedena v vse mogoče jezike (Slovencem sta ga posredovala predvsem naša največja mojstra besede, pisatelj Ivan Cankar in pesnik Oton Župančič, čigar prevajalsko delo zdaj vzorno nadaljuje pesnik Matej Bor), njegove igre uprizarjajo po vseh celinah, nihče ga ni dosegel v zapletu dejanj, nihče mu ni kos v risanju značajev. Nad 350 let so stare njegove drame in komedije, pa so večno mlade, vedno iskane. V celoti je Shakespeare napisal 37 del, ki se mimo vsega odlikujejo tudi po razkošju izrazov, saj vsebujejo 21.000 različnih besed.

Največje proslave ob 400-letnici Shakespearovega rojstva so bile v njegovem rojstnem mestu Stratford on Avon, v Shakespearovi deželi, o kateri pripoveduje Viktor Pirnat v »Tedenski tribuni« med drugim naslednje:

Shakespeare se je rodil pred 400 leti v Srednji Angliji. Svet tam na okoli je danes poznan pod imenom Shakespearova dežela. To je srce Anglije v dvojnem pomenu: s svojimi starinskimi zgradbami, svojevrstnimi vasmimi in senčnimi potmi je srce stare, z velikimi industrijskimi mesti pa življenjska žila napredujoče, tehnične, sodobne Anglije. V zemljepisnem pogledu je Shakespearova dežela središče otoka.

To je dežela, ki je pred stoletji navdahnila in podarila svetu velikega pesnika in dramatika Williama Shakespeara, zato pokrajina upravičeno nosi naslov Shakespearova dežela — Shakespear-Land. Razteza se nekako 130 km severozahodno od Londona. S tamošnjega kolodvora

Paddington potrebuje brzovlak dobri dve uri do Shakespearovega rojstnega mesta Stratford on Avon. Imenujejo ga tudi Stratford upon Avon; oboje pomeni isto: Stratford ob reki Avon.

Na pol poti med Londonom in Stratfordom se vlak ustavi v svetovno znanem Oxfordu, ki je med štirimi najstarejšimi vseučiliškimi mesti v Evropi. Še zdaj ga prištevajo med najlepša in najzanimivejša mesta sveta. Tudi današnji Oxford še hrani spomin na Shakespeara. To je tako imenovana »slikana soba«, izreden primer lepote in okusa. V njej je dramatik prenočeval na svojih pogostih poteh med Londonom in Stratfordom.

Kmalu za Oxfordom smo v Sha-

kpearovi deželi. Griči in dvorci, gozdovi in naselja spominjajo na Shakespeara, saj jih je pred stoletji gledal skoraj prav take.

Mestece, ki je letos v središču praznovanja, družji vzdušje in izročilo preteklosti z moderno dobo. Stratford zrcali svoj razvoj skozi vsa stoletja. Očarljivo podeželsko mestece s tudorskim nadihom in njegova pestra okolica ne prikrajšata radoglednih oči za nič, kar najlepšega Anglija pač premore. Zato ni čuda, če za Londonom pritegne na vsem otočju največ tujcev ravno Stratford upon Avon.

Vse mesto je v znamenju Shakespeara, živi od njegove slave. Najprej seveda usmeri tujec korake k pesnikovi rojstni hiši, ki stoji v Henley Streetu. Obdaja jo prostoren vrt. Slikovita hiša v značilnem tudorskem slogu je v središču starega Stratforda. Njene bele stene križajo temni tramovi, h koničastemu ostrešju se stiskata zajetna dimnika. Enako zanimiv je izgled njenih treh podstrešnih sobic kot njenega svojevrstnega vhoda. V spodnjih prostorih je majhen muzej. V njem so razstavljene razne listine in nekaj redkih kosov pohištva pesnikovih staršev. Zgornji prostori so ohranjeni še tako, kot jih je Shakespearova rodbina nekoč uporabljala. Seveda je moral biti marsikaj restavrirano. Dokaj prostorna je soba, kjer se je rodil — kot domneva — William. Da pa je prav to tista sobica, ni povsem

dognano. Vse njene stene so počekane s podpisi pesnikovih častilcev iz vseh delov sveta. V sosedni sobi je zbranih več Shakespearovih portretov kot tudi slik tedanjega Stratforda, v omarih pa so ohranjene prve pesnikove izdaje, dalje nekaj knjig, ki jih je uporabljal sam pesnik ter gledaliških letakov iz njegove dobe.

Tudi Grammar School, Latinska šola, ki je prva bistrila mladega duha, se še ni podrla. Čuden občutek prevzame človeka pred starinsko zgradbo, ki za tedanje mladež ni bila le učilnica, bila je tudi mučilnica. Shakespear ni pozabil svoje latinske šole, kjer se je po mnenju njegovega vrstnika dramatika Bena Jonsona naučil »malo latinščine in še manj grščine«. Oveko večil jo je ne ravno laskavo v komediji »Kakor vam drago«. V pritličju istega poslopja je še stara cehovska dvorana, kjer so uprizorili prvo Shakespearovo delo in kjer je tudi sam najbrž prvič stopil na »deske, ki pome-nijo svet«.

Obiska vreden je New Place, umetno urejen vrt z vsemi cvetkami in grmiči, ki so omenjeni v Shakespearovih delih. Pred 205 leti je še stala tam lepa hiša, ki jo je Shakespear kupil po svojih londonskih uspehih in v njej preživel zadnjih pet let svojega življenja. Od nje so ostali samo še temelji. Med pisanimi nasadi raste na zemljišču med drugim tudi murva, zrasla iz semena, ki ga je baje vsadil sam pesnik. Vrt

meji na častljivo Nashovo hišo, nekdanjo last Thomasa Nasha, moža Shakespearove vnukinje Elizabete. Tudi ta stavba je že čez petdeset let muzej.

Na robu mesta stoji Holy Trinity Church, prijazna stara cerkev, kjer je Shakespear našel svoje poslednje bivališče. Pet nagrobnih plošč izpričuje, da počivajo tam poleg pesnika še žena, hči, zet in vnukinjin mož, kar pa ni dognano. Na Shakespearovi nekropoli ugreznjeni plošči brez imena so vklesani štirje jedki verzi, o katerih pa ni znano, ali so res Shakespearovi.

Doprni kip tik za grobom pa so konec 18. stoletja prebelili in mu šele 68 let kasneje spet vrnilo njegovo naravno barvo. Ob vaskoletnih šekspirskih proslavah tisoči zasujejo pesnikov grob s cvetjem. Kažejo tudi klop, v kateri naj bi v cerkvi sedel s svojo družino, in celo njegov krstni kamen; menda je še danes v rabi. Ob cerkvenem vhodu pa lahko vsakdo za steklom prečita originalne podatke iz matičnih knjig rejnih in umrlih. Na orumenelih pergamentnih listih stoji v latinskem jeziku zapisano, da je bil William, sin Johna Shakespeara, krščen 26. aprila 1564 in da je umrl 23. aprila 1616. Po običaju onih časov so otroka krstili tri dni po rojstvu, zato življenjepisni domneva, da je bil Shakespeare rojen 23. aprila 1564; dočakal je potemtakem natanko 52 let starosti.

(Dalje prihodnjič)

Materinski dan

V nedeljo bo dan, posvečen materam — Materinski dan. Bolj kot kdaj bo ta dan obrnjena pozornost vrednosti in pomenu matere. »Mati, tvoj danes je dan — ves trud in serbi potisni ob stran — obljubim ti zvestost in spoštovanje — to moji tebi je dar, kaj drugega so samo sanje. Glej vse je v cvetu, vse se krasi, a najdražja si ti mi na svetu in tvoje velike skrbi«, je vzkliknil Kostančan.

Hvaležna srca udanih in dobrih otrok so izbrala praznik materinskega dneva v letnem času, ko vse snuje in dela in se narava otresa zimskega mraku in tesnobe.

Mali in veliki otroci se bodo materam skušali oddolžiti s pristrčnostjo in darili, ki razveseljujejo. S praznovanjem v domačem vzdušju se bodo zahvalili za vse neprecenljive velike žrtve in ljubezen, ki jo matere darujejo za svoje otroke. Kdo je že dejal: »Nič ni bolj svetega kakor je žena, ki je rodila, nič večjega ni, kakor je njena ljubezen, po materah šele smo si bratje, po materah ena družina.« Po zaslugi naših mater smo tudi koroški Slovenci povezani v skupno narodno občestvo in po dobrih naših zavednih slovenskih materah se bomo tudi obranili na naši zemlji, kajti marsikdo je dejal: kar me je mati učila, to držim!

Umetniki slovenske poezije in proze so v svoji izoblikovani besedi izrazili vse tisto, kar čutijo sinovi in hčere slovenskih mater. Brez konca in kraja bi lahko navajali krepke čustvene izpovedi, ki so jih poklanjali materam slovenski umetniki v preteklosti in sedanjosti. Naj sledi le nekaj utrinkov iz tega neizčrpnega zaklada slovenske literature.

Ivan Cankar, sin revne slovenske matere, je prav žrtvi in ljubezni materi trpinke v svojih trajnih literarnih delih posvetil ogromno čiste srčne pozornosti. V nekem svojem umotvoru je vzkliknil: Ej mati, življenje moje, vseh mojih misli začetek in cilj! Kako so žuljave in zgrbljene tvoje uboge svete roke — blagoslovi me sina z ubogimi svetimi rokami! Tvoje čelo je polno skrbi in trpljenja, s trnjam je kronano namesto z diademom — nagni se k meni, sinu, s svojo ljubeznijo ozri se na ponižni dar, ki ti ga prinašam, siromašne matere siromašni sin, ozri se na moje srce in sprejmi ga.

Ksaver Meško pravi: »Ljubezen enega edinega vdanega srca premaguje vse in zaceli vse rane, ker je močnejša nego ves svet! Najmočnejša pa je ljubezen materinara.

Ivan Tavčar je zapisal: »Lepa cvetica si, materina ljubezen. Kadar je srce prazno in pusto, je duša potrta in od blagih čutov zapuščena, tedaj se zateka vedno k tebi, vzorna ljubezen! In ti jo napolnjuješ z nebeškimi darovi in kakor mavrica zlata se razpneš čez njo. Ali kdor te ne pozna, temu je hotel Bog hudo že pri zibel in peklenskim erenijam je prišel v žrtev«.

Josip Stritar pove: »Izmerile so se globočine morja, izmerile višočine gora, kdo pa pride kdaj do dna materinega srca«.

In posebej, prav slovenski kmečki materi veljajo spet Tavčarjeve besede: »Slovenska kmečka mati, še vedno te premalo spoštujemo, pridna si pri delu, vedno si v skrbeh, da se ne bi podrl kak vogel pri hiši, da bi se otroci ne izpridili. Malo imaš od življenja, uboga ti mučenica! A tvoja je vendar zasługa, da na tlačen naši zemlji živi naš rod, domovine prvi steber si ti slovenska mati«.

Prav zadnji stavek tega citata velja prej ko slej našim koroškim slovenskim materam. Brezprimerna je daritev in žrtev naših mater in žena za obstoj slovenskega življa na naši zgodovinski zemlji, kjer ima naše ljudstvo težkih tisoč let nesporno domovinsko pravico. Od pradednih dni je bila mati čuvarica in roditeljica našega narodnega življenja. Zgledov legendarne Miklove Zale, prispodobne značajnosti in svetobe svojem ljudstvu, so doprinesle naše matere nešteto, vrline, ki jih opeva tudi naša narodna in umetna pesem. Besedo materino so obranili in čuvali rodovi ter jo izročali svojim potomcem. Žalostno je le, da je nasilnemu brezvestnemu tujemu vplivu uspelo veliko nedolžnih slovenskih otrok oddati svojim materam, nasilje, ki mu mora biti enkrat konec. Junaštvo in trdnost slovenskih mater se je izpričalo posebno v času, ko je nacizem hotel z brutalno silo ugasniti poslednji utrip slovenskega človeka na Koroškem. Nikdar ne smemo mi, nikdar naši znanjci, pozabiti brezprimernega odpora, ki so ga takrat izpričale slovenske matere in žene. Mnoge so aktivno posegle v borbo proti fašizmu, žrtvovalle svoje sinove in hčere, same kervavele in trpele, prestale izseljeništvu tudi z majhnimi otroci, kacete ter ogromno ponižanja in razžaljenja.

In končno: naše matere in vse matere sveta so pobornice za trajen mir, za mir v družini, v deželi in po vsem svetu. Naše matere se posebno prizadevajo za prijateljske odnose med slovensko in nemško govorečim prebivalstvom v naši deželi, da bo Koroška nam vsem zares tudi — dobra mati domovina.

Mati je prva in najboljša učiteljica in vzgojiteljica otrok in neupogljiva je sila ljudstva, ki ima dobre, pogumne in zavedne matere. Naš najlepši dar našim materam ob Materinskem dnevu naj bo zagotovilo dejanskega izpolnjevanja njihovih plemenitih in dobrohotnih naukov v naši zorni mladosti in zvestobe do izročil naših prednikov.

Komemoracija ob spomeniku na sveškem pokopališču

Delegacija Zveze koroških partizanov je v sredo storila na sveškem pokopališču ob spomeniku, pod katerim v skupnem grobu počiva 11 borcev proti krvavemu fašističnemu nasilju ter za pravico svobodnega življenja v miru in prijateljstvu, za enakopravnost vseh narodov, akt pietete in položila venec na zadnje počivališče dragocenih žrtev naše krvi.

Groblisce je od domačega prebivalstva stalno skrbno in z ljubeznijo negovano. V tem grobu je pokopan tudi narodni heroj Matija Verdnik-Tomaž. Venec je delegacija Zveze koroških partizanov položila v počastitev in v spomin pred dvajsetimi leti na dan 6. maja kruto in nasilno pokončanim junakom-antifašistom Floriju Križnarju, Alešu Einspielerju in Valentinu Schwarzu. O teh žalostnih dogodkih je bilo v prejšnji številki obširneje napisano.

Spomin in spomeniki našim borcem in žrtvam na mnogih pokopališčih po naši zemlji naj bodo nam, doraščajoči generaciji in mladini ter tudi zanamcem vedno znova trajen opomin, da storimo vse dokler je čas, da se podobni časi ne bodo nikdar ponovili. Ko se temne sile nesrečne preteklosti znova pojavljajo pri nas in drugod po svetu, naj nas in posebno mladino opominjajo dragocene žrtve na to nevarnost. Veljajo besede ameriškega filozofa Santayane: Tisti, ki se ne spominjajo preteklosti, so obsojeni, da jo še enkrat dožive.

Ženitovanjsko slavlje v Šmihelu

Mesec radosti — maj — je nastopil z lepim začetkom. Prvi maj je bil lep pomladanski dan, jasen in sončen. Množice delovnega ljudstva domalega po vsem svetu, pa tudi pri nas na Koroškem, so množično, resno in navdušeno praznovale spomin na ogromnih manifestacijah s pogledom na dolgo razvojno pot, odkar so si delavci postopoma priborili v vztrajni in odporni borbi precejšnjo stopnjo socialnih pridobitev, ki uvršča delavski razred v raven človeka vrednega življenja. Obujanje takih spominov ter načrtovanje za ohranitev, izpopolnitev in poglobitev še mnogih vprašanj, je bilo na dnevnem redu praznovanja, kot dodatek pa je bila vrsta prvomajskih veselice. Pravične socialne razmere, trajna delovna mesta, primeren delež na narodnem dohodku in socialna zaščita omogočajo tudi srečno in zadovoljno družinsko življenje.

Meseca maja — je že po naravi tako — se sklepa posebno mnogo družinskih vezi, novih zakonov. In prav tako sta storila prvega maja mlada zaročenca, nevesta Vida Aichholzerjeva in ženin Karel Rudolf, ko sta obhajala poroko in ženitovanjsko slavlje v Šmihelu nad Pliberkom.

Nevesta Vida je hčerka vsem koroškim Slovincem poznane šolnice ravnateljice Franca Aichholzerja iz Dobja pri Ločah, ki

je hkrati ves čas življenja zaslužni narodni delavec na vseh področjih našega skupnega prizadevanja za ohranitev in duhovno ter materialno rast slovenskega življa na Koroškem. Poročil se je svojčas z Marijo Krištofovo iz Dvora pri Šmihelu. Marija je bila po mnogih koroških vaseh dobro znana in priljubljena voditeljica slovenskih gospodinskih tečajev. Žal, da je zakonska sreča trajala le kratka leta, kajti malo dni po rojstvu hčerke Vide je mati umrla. Hud udarec je bil to za moža in očeta Aichholzerja in hčerka ni bila tako srečna, da bi mogla materi zreli iz oči v oči in ji reči sladko besedo: mamica. Pod skrbnim očetovim varstvom in vodstvom je Vida rasla in se razvijala ter bila, ko je že zmogla, očetu zvesta in neprecenljiva opora v vseh razburkanih časih, ki tudi Aichholzerjevim niso prizanesli.

Ženin Karel je sin spoštovanega kolarja Cirila Rudolfa na Bistrici, kjer je v narodno zavedni družini črpal dobro vzgojo in zavest pripadnosti slovensko govorečemu prebivalstvu na naši zemlji. Marljiv in brihten si je pridobil tudi eksistenco in je sedaj železniški uradnik v Beljaku. Njegova sestra je poročila profesorja Milana Kupperja. Vsi pravijo, da sta se našla mlada človeka, ki bosta po nazorih in značaju v najlepšem soglasju korakala na skupni življenjski poti.

Cerkvene poročne obrede v šmihelski cerkvi je opravil ženinov bratranec kaplan v Pliberku Franc Hudl. Šmihelski mešani pevski zbor je pel pri poročnih obredih.

Nato so se številni gostje, mnogi znanci in prijatelji obeh družin, zbrali v znani gostilni pri Šercerju, kjer so na gostilji v izredno dobrem razpoloženju in vzdušju praznovali veseli dogodek mladega para. Vesel je oče Aichholzer, ker je pričakoval, da mu Karel ne bo le zet temveč tudi odlični tovariš v njegovih starih letih, s katerim se bo lahko odkrito in iskreno razgovarjal. Svatovščino je počastila vrsta znanih osebnosti kakor šmihelski dekan Srienec, ravnatelj slovenske gimnazije dr. Tischler,

Dob pri Pliberku

V ponedeljek popoldne je izredno veliko število žalnih gostov iz široke okolice prisostvovalo pogrebni svečanosti na pokopališču v Nonči vasi, ko smo polagali v sveži grob k večnemu počitku telesne ostanke Mežnarjeve Mojcke, Marije Randeu iz Doba.

Po dolgotrajni mučni bolezni, ki jo je prenašala z veliko potrpežljivostjo, je Mojcka umrla v starosti 77 let. Pokojna je zrasla in živela v domačiji male kmetije pri Mežnarju v Dobu. Bila je preprosta in skromna, toda le po zunanosti, po svoji notranjosti pa je bila izredna ženska, sila bogata po plemenitih nazorih in koristni nenehni dejavnosti. Bila je žena, ki se je vsa žrtvovala za druge.

V a b i l o

„Godbeno-pevska skupina Pavle Kernjak“ iz Št. Ilja bo priredila na binkoštni ponedeljek, dne 18. maja 1964, ob pol osmi uri zvečer

ZABAVNO DRUŽABNI VEČER S PLESOM

pri Antoniču na Reki pri Št. Jakobu v Rožu. Godbeno-pevska skupina bo igrala za razvedrilo in ples.

Vse, ki ste navdušeni za prijetno domačo zabavo, prisrčno vabi

prireditelj

odvetnik dr. Zwitter, dipl. trg. Urank, ženinov svak profesor Kupper in zvest Aichholzerjev prijatelj iz Ljubljane dr. Felacher. Dekan Srienec, ravnatelj dr. Tischler, dr. Felacher in dr. Zwitter so novoporočencema spregovorili v napiitnicah navdušene čestitke z željo za lepo in srečno skupno življenje. Domači pevci so s svojim lepim peljem še povzdignili prijetno razpoloženje. Hitro so potekale ure in okoli polnoči je minilo ženitovanjsko slavlje.

Kakor je bilo prijetno na svatovščini, tako združujemo s čestitkami novoporočencema paru voščilo, da bi mu bilo prav tako lepo v novem življenjskem razdobju prav mnoga desetletja.

Bilčovs — Št. Jakob v Rožu

Predpreteklo nedeljo je bilo pri Pozdircu na Reki pri Št. Jakobu izredno razigrano razpoloženje. To pa ni nobeno čudo in je samoumevno, ker ta dan je mladi gospodar Janez Serajnik, p. d. Pozdirc, pripeljal svojo mlado nevesto Urško Kulnik, p. d. Pipanovo v Želučah v bilčovski občini na svoj dom na Reki. Cerkvene poročne obrede je opravil župnik Stih iz Bilčovsa. Po poroki in maši so se veselili svatje zbrali na ženinovem domu, kjer je bilo zelo prijetno in domače ženitovanjsko slavlje. Za še prijetnejše razpoloženje so poskrbeli pevci iz Bilčovsa, ki so marljivo in lepo prepevali naše priljubljene pesmi.

Novoporočencema prav iskreno čestitamo ter jima želimo mnogo sreče in zadovoljstva na skupni življenjski poti. Želimo, da mladi par razveseli tudi naraščaj, krepko in zdravo potomstvo, ki naj bi bilo tudi predano zvestobi in ljubezni vsemu, kar je drago vsaki slovenski družini na Koroškem.

Libeliče pri Dravogradu

V Libeličah, tik za državno mejo, je umrl Ignac Uranšek, rojak iz Šmihela pri Pliberku, ki se je pred 83 leti rodil pri p. d. Polniku. Družina je bila trdna in narodno zavedna. Te odlike si je v rodni hiši osvojil tudi pokojni Ignac ter jim ostal zvest vse življenje. Plemenite vrline je z dobro in preudarno vzgojo gojil tudi v svoji družini, ki si jo je ustanovil na kmetiji v Libeličah. Tudi kmetijsko gospodarstvo je vodil dobro in korakal z napredkom. Imel je dvoje posestev, od katerih eno vodi njegov sin Maks, ki se je poročil s hčerko ugledne Srienčeve družine na Blatu. Tudi v tej drugi generaciji raste mlad svež rod, ki je bil v veselje staremu očetu za njegovega življenja dni ter je lahko v ponos očetu Maksu in materi Nežki. Skrbni starši so posvečali vzgoji otrok vse razumevanje in jim omogočili tudi šolanje za višjo izobrazbo.

Pokojni Ignac je bil brat znanega, priljubljene narodnega duhovnika župnika Franca Uranška v Žvabeku, ki je umrl že pred več leti.

Pogrebni svečanosti, minuli ponedeljek, se je udeležilo zelo veliko žalnih gostov iz takojšnje vasi in okolice, toda tudi iz naše Koroške, iz Šmihela, Blata in drugod. Na pogrebne svečanosti so pohiteli tudi pevci iz pokojnikovega rojstnega kraja in okolice. Pod vodstvom Miheja Sadjaka so pokojniku v slovo zapeli na domu žalosti, v cerkvi in ob odprtem grobu. Poslovilne besede je spregovoril šmihelski dekan Kristo Srienec, ki mu je bil pokojni ob primici duhovni oče.

Zalujočim svojem izrekamo naše srčno sožalje.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu

V a b i l o

Na binkoštno nedeljo, dne 17. maja 1964, ob 8. uri zvečer bodo igralci Delavskega prosvetnega društva „Svoboda“ iz Tržiča gostovali z dvodejansko igro:

Marjana Pineda

v prostoru pri Miklavžu v Bilčovsu.

V igri je prikazan odlomek iz življenja španskega naroda v prejšnjem stoletju.

Zanimiva igra, polna napolosti s priznanimi odličnimi igralci obeta, da bo zadovoljila vse, ki bodo prišli na prireditve. Zaradi tega vabi domače društvo vse ljubitelje igralske umetnosti, stare in mlade, k številni udeležbi iz vse okolice. O d b o r

NAZNANJAM

rojkom, da sem odprl živino-zdravniško prakso poleg svojega očeta v Babilu vasi.

Milan Stenčnik

V ZANKI

Prve dni maja se je Pavel polenil. Učenje ga ni več mikalo in pogosto je preslišal tudi najstrožje mamine ukaze ter se napotil v naravo, kjer je med mladim zelenjem in cvetjem nehote pozabil na vse težke trenutke iz šole, pa tudi na mamino jezo, s katero ga je svarila pred polomom v šoli.

Tisti dan se je napotil v precej oddaljeno dolinico za vasjo. Prisojno pobočje večjega hriba, poraslo z visokim grmovjem, se je kopal v popoldanskem soncu, da ga je kar slepilo v oči. Zuborenje potočka, ki se je v majhnih vijugah zvijal ob grmih jelš, ga je vzdramilo in vabilo kot veselo kramljanje prijateljev.

Pri najbližjem grmu je Pavel odrezal debelo leskovo šibo in koval načrte, kakšen mlin

z odprtimi usti ugotavljal, kaj neki je bilo. Za hip je vse utihnilo, le v sencih mu je razbijalo kot po nakovalu, kar je njegov strah še povečalo. Precej nato pa se je spet oglasilo; tokrat glasneje in zateglo kot bi klical ranjenec na pomoč.

Pavel ni več vzdržal. Hotel je pobegniti domov, toda radodnost je premagala strah in odločil se je, da pojde pogledat, kdo ječi tu sredi grmovja. V levo roko je prijel pipec, v desno pa stisnil leskovo palico in se napotil med grmovjem v smeri, od koder je prihajal glas.

Pred širokim leskovim grmom se je ustavil in prisluhnil. Bilo je vse tiho, le tu pa tam je zabrenčala zaspana muha in spet utihnila. Previdno je stopal dalje. Šum suhega listja in pokanje trhljadi ga je vznemirjalo ob vsakem koraku, da mu je zastajal dihanje. Srce mu je kar potrkavalo, ko je z velikimi očmi buljil predse v gosto zelenje.

Nenadoma pa je opazil nedaleč pred sabo, kako se je ob nizkem grmiču zganilo nekaj

Golobček in čelada

Rjava čelada iz druge svetovne vojne je ležala na smetišču.

Blizu nje se je spustil na tla bel golobček in vprašal:

„Zakaj si tako pokvečena! Hud je moral biti udarec, da si se udrila kot slab lonec.“

„Res, globoka je moja rana. Uničena sem. Kos granate me je oplazil,“ je potožila čelada.

„Kaj pa fašist, ki te je nosil! Ali je umrl!“ je vprašal golobček.

„Kaj še! Trdo glavo je imel. Še danes živi.“

„Kje je in kaj dela!“ je poizvedovala ptica.

„Velik gospod je. Nekje v tuji deželi ima tovarno za tanke, topove in drugo tako grozno orožje,“ je odvrnila čelada, „toda če bo še kdaj izzval vojno, ga ne bova varovali ne jaz ne njegova trda glava.“

Golobček je zaplahutal in odletel visoko v sinje nebo.

Zoran Hudales

si bo napravil. Celo število lopatic in njihovo obliko je že vnaprej določil. Nato je sedel na trhel panj pod košatim grmom in začel rezljati. Nenadoma je zaslišal v bližini zamolklo otožen glas. Leska in pipec sta mu padla iz rok. Vstal je ter s široko razprtimi očmi in

belega. Obstal je in čakal, ali se bo bela gmota premaknila. Toda ne!

Pavel se je opogumil in glasno lomastil naravnost proti njej. Medtem pa se je spet oglasilo z otožnim, prosečim glasom. Bil je prepričan, da prihaja glas od bele gmote pod grmom.

Napravil je nekaj korakov v hrib in že je bil prav blizu belega kupčka.

Pod grmom je ležal bel psiček z rjavimi lisami po hrbtu in mirno gledal nenadnega prišleca. V njegovem pogledu pa je bilo nekaj žalostnega in prosečega obenem.

Pavel je stekel k psičku in ga previdno pogladil po hrbtu. Psiček pa ga je venomer gledal in zdelo se je, kakor da mu ni niti malo mar dečkovega božanja. Pavel je za hip pomislil in ga skušal dvigniti, toda žival je ostala na mestu kot bi bila popolnoma brez moči. Nato mu je otipaval noge, ali nima morda katero zlomljeno. Toda ničesar ni ugotovil. Kužek je ostal miren, njegov pogled pa je bil čedalje bolj otožen.

Slednjič ga je Pavel hotel vzeti v naročje; takrat pa se je v grmu zamajala skrivljena leska in neka nevidna sila je potegnila kužka nazaj. Deček se je prestrašil in ga položil na tla. Nato ga je ponovno otipaval in gladil. Ko ga je pogladil po vratu, pa je nenadoma zadrl s prstom ob žico in precej mu je bilo vse jasno. „Ujel se je v zanko, pripravljeno za dolgouhca,“ je pomislil in mu urno odmotal žico z vratu. Kuža je od veselja poskočil, Pavel pa ga je presenečen opazoval, in bil je vesel, da mu je vrnil svobodo.

Tedaj pa se je kuža nenadoma postavil pred njim na zadnji nogi, prekrizal prednji in veselo mahal z repom. Trenutek nato pa je stekel naravnost k potočku in hlastno pil. Še preden ga je Pavel dohitel, se je kuža vrnil in spet ponovil svoj izraz hvalečnosti. Nato se je nekaj časa vedel kot bi bila že stara prijateljica in šele potem se je ločil od svojega rešitelja ter ponovno stekel k potočku in pil.

Ko ga je Pavel dohitel, pa mu je hvaležni kuža položil svoj beli šapi na prsa in ga bistro pogledal v oči nato pa urno stekel vzdolž potoka in izginil med jelševjem.

Rado Vouk

VID PEČJAK

Prevzetna minica

Lepega pomladanskega jutra je iz zemlje prilezla zlata minica. Pretegnila si je ude in zazdehala, nato pa se razgledala po travniku.

„V deželi je že pomlad, jaz pa še spim in lenarim!“ je nejevoljno vzklila. Razpela je svoja zlata krila, ki so se tako zalesketala v soncu, da je celo njo osupnilo.

„Moje telo je iz suhega zlata!“ je zadovoljno zagodla. „Še oslepela bom od tega sijaja!“

Odrbnela je pod nebo in radovedno opazovala življenje pod seboj. Videla je mravlje, kako na vse kriptje vlečejo težka bruna, sladkosnedne čebele in zavaljene čmrle, sedeče na velikih, pisanih cvetovih, požrešne govnače, kako si mašijo usta z govnom, in na nekem grmovju toliko majskih hroščev, da ni bilo videti listja pod njimi.

„Kako grde so te sive in rjave živali!“ je posmehljivo začelbala minica. „Nihče ni lepši od mene, niti cvetice, ker nimajo zlatega sijaja! Samo jaz se leskečem v soncu kot suho zlato, ki brez njega ni prave lepote na svetu!“

Priletela je do reke. Minica je še nikoli ni videla, zato je osupnila.

„Jo!“ je vzdihnila. „Nad kakšno čudno zemljo letim!“

Spustila se je tik do gladine in se zagledala vanjo. Tedaj je uzrla v vodi svoj odsev.

„Ta ima zlata krila kot jaz!“ je užaljeno zapihala. „Ni mogoče! Čeprav si mi malo podobna, sem mnogo lepša od tebe! Moje tipalnice so tanjše, moja dlaka mehkejša, moj zadek vitkejši, moji udje urnejši, moja usta bolj rdeča in moje oči bolj sanjave!“ Podoba v vodi ji ni odgovorila.

„Molčiš, grdoba, ker te je sram vpričo mene!“ se je zasmejala minica. „Ali zdaj vidiš, da se kljub zlati barvi ne moreš primerjati z menoj.“

Tedaj se je tudi podoba v vodi nasmejala. Minica jo je srdito pogledala. Toda to je storila tudi njena dvojnica. Brez strahu ji je pogledala v srče oči.

„Torej misliš, da si lepša od mene!“ je ježno zavpila minica. „Raztrgala ti bom krila, da ne bo več sledu o tvoji lepoti!“

To rekši, se je srdito zagnala vanjo. Štrbunknila je v vodo in izginila pod gladino. Voda je vzvalovila in drobne kapljice so brizgnile v zrak. Toda lepoticice, ki je tako pogumno napadala samo sebe, ni bilo več ven. V grozovitih mukah je izdihnila.

Daniilo Gorinšek

Kaj nam znani to šumenje?

Kaj nam znani to šumenje, kaj le v drevju tam vrši? Kaj v teh hostah šelestenje se nikoli ne umiri?

Ej, tod v časih so nedavnih partizani bili boj, so branili v borbah slavnih našega rodu obstoj.

Tod ubrali dni nekdane o svobodi so svoj spev, zdaj pa v hostah to vršenje — tiste pesmi je odmev...

Na svatbi

Lačen volk je odšel na lov. Nasproti mu pride zajček dolgouhec.

»Stoj!« zavpije volk. »Lačen sem! Pojedel te bom!«

»Nikar, volk!« reče dolgouhec. »Se izplača? Kakšno veselje boš imel z menoj? V vasi te čakajo svati. Poslali so me pote. Poroko boš vodil. Za starešino boš. Po svatovski te bodo pogostili. Pečenega ovna boš dobil.«

»Tako? Potem pa kar pojdiva!«

»Po poroki boš botroval. Spet te bodo gostili z ovni.«

»To bo nekaj zame!« se nasmehe volk. »Pojdiva, škoda časa!«

In volk je šel z dolgouhcem.

Ko sta prišla na pot, je dolgouhec dejal:

»Ko bova prišla v vas, nama pridejo nasproti. Po svatovski naju bodo sprejeli: ta z vilami, oni z lopato, tretji z gorjačo. In vpili bodo in se drli. A ti se nikar ne boj. Nava-da je taka.«

»Vem, dolgouhec, vem!« je odgovoril volk.

Ko sta prišla na rob vasi, začne dolgouhec vpiti na ves glas:

»Eheeehej! Sem pridite, sem! Volk! Volk!«

Kmetje so se kar usuli. Ta z vilami, oni z lopato, tretji z gorjačo. Ko so volka prijeli, so mu vsa rebra polomili.

(Bolgarska pravljica)

Okameneli smehljaj

JOŽE CIUHA

nepoklican in vsiljiv tujec. Zlezel sem nazaj v globino in se usmeril proti ladijskim lučem.

Odpluli smo zgodaj zjutraj, še preden sem se zbudil. Pokrajina se spreminja: gozda je vse manj in vse več ravnine, porasčene z visoko rumenkasto travo in polji. Reka je širša. Včasih jo po širini še bolj raztegnejo puste peščine. Opazoval sem bivolce na bregu, ki so se pomikali po stezi pred rumenkasto travo: niti do polovice ji niso segli. Spremljajo nas še osamljena drevesa, osamljene kočice in ribiške vasi, z mrežami, ki se sušijo na soncu. Vse več je pagod, samostanov z igračkastimi strehami in palm. Na vodi srečujemo čolne in splave: s severa potuje na jug dragocena tikovina. Ta je tudi edini les, ki ga zaradi njegove gostote ne napadajo termiti. Ohlačane Kačince so zamenjali Burmanci v londžijih.

V naseljih, kjer pristajamo, nas vedno pričaka množica: podobno kot na železniških postajah na poti nazor. Ženske prenašajo na glavah velike pločevinaste pladnje z jedili, vrče s piščo in jerbasa s sadjem. Deklice ob njih nosijo prav tako na glavah široke in nizke mizice. Še preden se „Padamya“ naveže na pomol, so dobrote razložene na mizicah. Za obrane kurje kosti, lupine rakov in ostanke riža se tepejo psi. Stepejo se tudi

za zelene liste, v katere je bila zavita hrana. Polizejo jih in jih ližejo še potem, ko je vse polizano. V lakoti drug za drugim ližejo lačno slino. S psi se ni treba otepati le prodajalkam sadja, ki prodajajo banane, ananase, papaje in velike, bučam podobne zelenkaste sadeže, ki so precej večji od papaj.

Ob nizkih mizicah si ljudje hitro potešijo lakoto. Hrana na ladji je zanje predraga. Pa tudi časa je dovolj: preden prenesejo delavci tovar z ladje na suho in obratno, se vselej precej zamudimo. Ko ladja odhaja, se čepeče prodajalke zravnajo, in v nekaj trenutkih je vse, kar je ostalo na pladnjih in košarah, spet na glavah. Ko odhajajo, se za njimi s pobešenimi repi plazijo psi.

*

Reka se je še bolj razlezla in bregovi še bolj razmaknili. Bližamo se Mandalayu. Pogosto vozimo ob lagunah in pustih peščenih otokih. Na obrežjih se spreletajo divje race in gosi kot v poetičnih kitajskih lesorezih. Od Bama do Mandalaya bomo prepluli 275 milj.

CETRTI JANUAR

Leta 1824 se je začela prva anglo-burmanska vojna. Za ceno petnajst tisoč življenj so Britanci dve leti kasneje priključili Spodnjo Burmo h kolonialni posesti angleške krone. V bojih je bilo ubitih le 600 vojakov, vse druge so pobrale bolezni.

Leta 1852 je izbruhnila druga anglo-burmanska vojna. Oddelki imperialne armade so nadaljevali z osvajanjem burmanskega ozemlja in potisnili meje kronskega lastništva proti severu. Ta podvig je veljal kolonialno vojsko, v katere sestavo so se v pretežni večini bojevale indijske čete, le 400 življenj.

Ostali del dežele (pač samo še vroča in suha Zgor-

Najprej zlati oblaki, zlato obrobljena slemena in zlato sonce. Potem pa vse oranžno in končno vse rdeče. Skladnost tega zrcalnega prizora so kodrali valovi spodrinjenosti vode. Ko je nad nizkim gričem in daljavi obvisel za trenutek le še košček sonca, je od obzorja zaplavala proti nam senca. Reka je izgubila daljo in z njo se je bližala tema: dokler ni pogoltnila vase vsega, razen ladijskih luči.

*

Štirinajst dni je minilo, odkar sva zapustila Rangun. Na poti čas vedno nekam čudno teče: zdi se mi, kot bi minili že meseci. Vračam se, ko da grem domov. Jutri okoli poldneva bomo pristali v Mandalayu.

Sinoči smo se navezali v bližini mesta, katerega ime si nisem zapomnil (ladje ponoči ne plujejo). Veliko ljudi se je izkrcalo in za njimi sem še jaz zlezel na kopno. Luči so ostale na ladji. Plezal sem v strmino, dokler se nisem znašel med velikimi, obtesanimi kamni. Bili so temne, brez vsakega reda razmetane sence. Bolj kot videl, sem jih otipal. In tako so mi šele prsti odkrili, da sem zašel med grobove. Samotno je bilo kot na vseh pokopališčih. Zvezde so bile tako blede in tako doljne, da je bila temna razlita čez kamne še bolj gosta.

Napenjal sem ušesa in mimo plivanja vode ujel konjski rezget. Šel sem za hrzajočim glasom: z razprtimi rokami, previdno in počasi, in skoraj sem se zaletel v leseno kolibo. Konji so stali na drugi strani pred njo, vpreženi v zapravljičke. Pred kolibo je gorel ogenj. Okoli njega so čepeli ljudje, kadili cigare in se polglasno pogovarjali. Ob škrlatni svetlobi in tihih besedah so bili kot skupina zarotnikov. Niso se ozrli, ko sem se priplaval izza kolibe, iz katere je vel vonj po vročem olju in zapečenem mesu. Tu nisem imel kaj iskati: tu sem bil zares samo

Slabe navade kazijo obraz

Ali imate navado gubati čelo? Morda takrat, kadar ste jezni, presenečeni ali pa kar tako, iz navade. Takšna razvada ima kaj slabe posledice. Ščasoma vam bo vtisnila v čelo globoke gube, ki jih s še tako skrbno nego ni moč povsem odpraviti. Večkrat na dan pojdite s hrbtno stranjo kazalca preko čela, da boste ugotovili, če ste se nepotrebnega gubanja že odvadili.

● Ne dvigujte obrvi po nepotrebnem. Tudi ta navada ni koristna. Če ste kratkovidni, nosite očala, da ne boste po nepotrebnem stiskali oči. Prej ali slej se vam bodo v zunanjih kotičkih oči pojavile drobne gubice, ki se jih boste težko znebili. Na močnemu soncu nosite temna očala.

● Niti lepo, še manj koristno je vibati nos, kadar se smejete, ste v zadregi, ali si ga iz dolgega časa in raztresenosti drgniti. Posledica: nos postane večji in rdeč, pri nosnem korenu se začno tvoriti drobne gubice.

● Ne izražajte nejevolje ali nezadovoljstva z naprej potisnjeno spodnjo ustnico. Ščasoma se bo tako pobesila, da je ne boste več mogli spraviti v normalno lego.

● Tudi jezik pustite na mestu, kamor sodi, in ne obližujte si neprestano ustnic. Postal bodo suhe in vam bodo popokale.

● Ne smejte se krčevito. Gotovo ste že kdaj občutili, da vam je pri smehu obraz odrevenel in ste bili videti kot smejoča maska. Smejte se iz srca, iz notranjosti. Potem se bodo smejale tudi vaše oči, ves obraz. Toda neprisiljeno, prijetno, naravno.

● Gube, ki se rade pojavijo levo in desno od ust, pa ne nastanejo od smeha, temveč zaradi grimas, ki jih nehote delamo. Smeh ne povzroča gub. Smeh je zdrav, čim več ga je, tem bolje. Najboljši dokaz za to so žene, ki se rade smeji. Kako mnogo prijetneje in lepše učinkujejo kakor tiste, ki so vedno čemerne in slabe volje.

● Gube okrog ust preprečimo z naslednjo vajo: lica napihujemo in valjamo zrak iz ene strani ustne votline na drugo. Vajo ponovimo večkrat na dan. Koristno je tudi žvečenje ščvilnega gumija.

„V ušesih mi zvoni“ Neprijetnost, ki je ne gre zanemarjati

● Če je motnja preveč vztrajna, je najbolje stopiti do zdravnika — specialista za bolezni ušes, ki bo napravil preizkus s posebnim aparatom za tresljaje. Če ti tresljaji oglušijo zvonjenje, pomeni, da je posledica poškodbe ušesa, sicer pa je psihičnega izvora. Včasih pomeni le, da je v ušesu zamašek ušesnega masla, vendar utegne biti posledica gripe, škrlatinke, bronhitisa, previsokega arterijskega pritiska, uremije, sladkorne bolezni. Lahko je tudi prvi znak nastopajoče gluhosti.

● Zanimivo je, da je šum v ušesih včasih posledica vaše preobčutljivosti na ribe ali mleko. V teh primerih vas bodo pozdravili z antihistaminom. Zdravilo so tudi kapljice ekstrakta iz popkov omele. Sicer pa bo zdravnik predpisal tudi sredstva za pomirjenje. Seveda vse to ne pomaga v primerih, če je šum v ušesu posledica drobnih tumorjev v višini Evstahijeve cevi. Teh se rešimo po neki novi metodi z radio aktivnostjo, s posebno sondo z radijem. Vendar je ta operacija silno delikatna in jo lahko opravijo pod zaščitno oblogo pred sevanjem na dobri kirurški kliniki.

● To pritožbo tolikokrat slišimo in običajno ni nič hudega, je le trenutna nadloga. Včasih pa se stvar stopnjuje. Ko da bi neprenehoma desetine zvonov bučale v glavi. Ta čudni šum te najprej vznemirja, pozneje draži in naposled utegne neprijetno vplivati na tvoje zdravje. Zvoki so lahko precej različni, neprekinjeni, kot letalski motor, kot pisk pare, včasih kot valovanje morja ob obali ali kot šum reke.

nja Burma) je izgubil svojo neodvisnost leta 1855. Tedaj so britanske čete zasedle Mandalay in zajele v kraljevski palači zadnjega burmanskega kralja. Ljudje so se z globoko žalostjo poslovili od vladarja, ki so ga tuji vojaki odgnali v pregnanstvo. S tem je Burma izgubila svojo neodvisnost: postala je sestavni del angleške prekomorske lastnine. Pregnani kralj je umrl v Indiji v času, ko je po Evropi pustošila prva svetovna vojna.

V drugi svetovni vojni so prepodili Angleže iz Burme Japonci. Imperializem belih otočanov z Zahoda je izpodrinil imperializem rumenih otočanov z Vzhoda. Toda ne za dolgo: po presenetljivem napadu na Pearl Harbour, po zavajevanju Singapura ter obsežnega celinskega ozemlja in otokov med Japonsko, Indijo in Avstralijo, se je vojna sreča obrnila v prid zahodnim zaveznikom. Tako kot so Japonci zemljo osvajali, so jo tudi izgubljali. Brez zmagovitih zastav in maršev seveda in z vedno več ladjami nekoč tako mogočne vojne flote na dnu Pacifika. Preostala je samo še nemoč sfanatizirane soldateske in obup samomorilnih letal. Zadnja iluzija o mistificirani cesarski veličini je pogoltnila vase goba nad Hirošimo.

Medtem se je v Burmi marsikaj spremenilo. Narodnoosvobodilno gibanje ki se je med vojno razplamenelo po vsej državi, je okrepilo narodno samozavest, mobiliziralo množice in jih navdušilo z idejo boja za dokončno osvoboditev. Vse napredne sile svobodoljubnega ljudstva so se združile v Antifašistični zvezi, ki jo je vodil Aung San.

Angleži so se vrnili v Burmo, vendar ne v takšno, kot so jo bili zapustili. V ognju uničenja in vojnih grozot so kot vsi podjarmljeni narodi na svetu s pospešeno naglico zoreli tudi Burmanci. Jasno je, da z izgonom

japonskih čet boj še ni bil končan. Z bojne poljane se je prenesel v kabinete, z vojaškega na politično tlorišče. Angleži so storili vse, da bi svojo nekdanjo posest obdržali. Vrstili so se diplomatski manevri, ki so jih v zakulisnem boju spremljale spretni intrige. Toda Antifašistična zveza se je vse bolj krepila, položaj britanske uprave je postajal vse težji. Boj je bil skoraj izvojevan, ko so reaktivirali, ki so tudi tu skušali zavreti kolo velikih zgodovinskih premikov, ubili danes že legendarnega Aung Sana.

Šest mesecev zatem, 4. januarja 1948, sta Clement Attlee in U Nu v Londonu podpisala sporazum o prenosu oblasti na novo ustanovljeno burmansko vlado. Burma je spet postala svobodna. V novo nastali federaciji so se združile države Burma, Kačin, Karen, Kaja in Šan ter samostojna upravna enota Čin. Četrli januar je postal državni praznik, ki ga vsi burmanski narodi slavijo z mnogimi slavnostmi. Te dosežejo svoj vrh v Rangun, ki je postal po Mandalayu — nekdanjem kraljevskem mestu — glavno mesto republike.

*

Na predvečer praznika so bile ulice slavnostno razsvetljene. Grozdije žarnic je spet pljusvalo svetlobo v pročelja hiš in krone dreves. Luč je bila z vseh strani. Po cestah so vrvale trume ljudi. Povsod so doneli zvoki glasbil in povsod se je plesalo. V igranje in petje so tulili hripave melodije mikrofoni. Občutek veličastja so povečale svečanosti na Aung San stadionu. Tu je bila revija glasbe in plesov, v kateri so sodelovali predstavniki skoraj vseh narodnosti in plemen Burmanske skupnosti.

Nastopajoči so se v žarki luči žarometov pomikali pred tribuno. V počasnem sprevodu je rajala vsa Burma

Malo zelenja in cvetja v hišo

Nimamo vsi priložnosti, da bi se v prostih urah lenobno zlekli na travo in se predali že od strokovnjakov priznani blagodejni zelenini dreves in grmov. Zaradi tega pa seveda ne smemo obupati. Bodimo skromni. Napravimo si košček vrta doma.

S cveticami in listnatimi rastlinami lahko polepšamo vse svoje stanovanje — od delovnih prostorov, kjer prebijemo največ časa, pa do najmanjše sobice. Seveda je treba imeti nekoliko potrpljenja pri oskrbovanju teh rastlin, saj imajo prav toliko zahtev in želja kot njihove sorodnice na prostem. Vsaka si želi primerno svetlobo, toploto, pravo zemljo in gnojila.

Če bi bili radi dlje časa ponosni na svoje cvetlice, moramo že izbrati take vrste rastlin, da bodo ustrezale prostoru, ki smo ga določili zanje. K oknu na severni strani ne bomo postavljali rastlin, ki so željne sonca. Obratno pa ne bomo izpostavljali soncu tistih, ki potrebujejo senco.

Sedaj pa še nekaj o presajevanju in gnojenju sobnih rastlin. Vseh ni treba presajati vsako leto. Pri tem se tudi ne moremo držati strogo določenih pravil za posamezne vrste. Ena rastlina namreč raste počasneje, druga hitreje, včasih ima rastlina dobo, ko na videz preneha rasti, nato pa nenadoma naglo požene kvišku. Prevelika posoda je lahko prav tako škodljiva, kot premajhna. Zato dobro premislimo, če je presaditev res potrebna. V tem primeru si priskrbimo pri vrtnarju mešanico zemlje, ki ji najbolj ustreza.

Pomlad je tudi čas za gnojenje. Rastline, ki jih nismo presadili, lahko gnojimo ka-

Seveda se gube pojavijo prej ali slej pri vsaki ženi, če se še tako skrbno varuje zgoraj omenjenih slabih navad. Leta pač navede svoje in povsem preprečiti jih ne moremo. Lahko jih pa z dnevnim negovanjem obraza in telesa ter s pravičnim načinom življenja omlimo in nekoliko zavlečemo njihov prihod.

darkoli. Če pa smo jih presadili, moramo z gnojenjem počakati približno tri ali štiri tedne, da poženejo in se utrde nove korenine. Kdor ima možnost sobne rastline med poletjem postaviti na prosto, tega ne sme storiti pred sredo meseca maja. Seveda smemo prenesti na vrt le sobne rastline, ki prenesejo tudi večji hlad in to le v času, ko se ne bojimo več nočnih pozeb. Mnoge teh rastlin potrebujejo polseno, pelargonije pa izredno lepo prenesejo tudi močno sonce.

Pri nakupovanju sobnih rastlin moramo misliti na to, kako ogrevamo prostore v našem stanovanju, ali bo prostor, kjer bodo morale živeti, sončen in topel, ali pa bo to

Česa otrok ne sme jesti

KAVA, ČAJ, ALKOHOL

Prave kave otrok sploh ne sme uživati, saj dražilnega vpliva kave sploh ne potrebuje. Če je utrjen, naj gre spat.

Tudi ruski čaj vsebuje dražila, zato ga dajte otroku samo izjemoma in še tedaj prav svetlega. Imamo pa dovolj domačih čajev, ki so poceni, zelo okusni in jih otroci radi pijejo (kamilični, lipov, šipkov in drugi).

Alkohol je za otroke pravi strup. Zelo škoduje njihovu razvoju. Prav je, če otrok vina in piva ne pozna, da o žganju niti ne govorimo!

KOLAČI IN DROBNO PECIVO

Spečeni so iz bele moke, ki ima, kot veste, mnogo ogljikovih hidratov, pa prav malo beljakovin, rudninskih snovi in vitaminov. Razen tega je v njih največkrat dosti maščobe, ki otroke zelo nasiti, pa jim vzame tek za druge važne jedi, v katerih so beljakovine, vitamini in rudninske snovi. Fino domače pecivo in torte naj bodo na mizi samo ob redkih praznikih.

Tudi premočno slajene jedi jemljejo otroku tek. Najbolje je, da jih že od začetka ne navajate nanje. Mnogi otroci se že sami od sebe upirajo presladkim jedem.

ČOKOLADA, BONBONI, SLADOLED

Otroci vse to radi jedo. Dostikrat jim mati daje takšne slaščice med dvema obrokom. Včasih kot nagrado, včasih pa zato, ker misli, da mora slaboten otrok dobiti še posebno okrepčilo. S tem pa je otroku odvzet tek za naslednji obrok. Uro po tistem obroku je otrok že spet lačen in mati ga že zopet krepča s čokolado. Nazadnje pelje otroka k zdravniku ker ima »slab tek«.

Slaščice naj otrok dobiva prav poredko. Nikoli zvečer kot »zaspančka«. Ta mu sicer ne bi vzela teka za zajtnik, ampak vso noč ima čas škodovati zobem. Če otroku sploh nudite take slaščice, potem samo po obrokih, ko je otrok že sit in je že užil potrebne hranljive snovi.

Tudi tako priljubljenega sladoleda otroku

soba, ki je morebiti pozimi sploh ne kurimo. So rastline, ki se vžve skoraj v vsakem okolju, ki se počutijo prav tako dobro v sobi s centralno kurjavo kot v spalnici, ki jo le redko kurimo in je obrnjena proti severu. Sem spadajo razne zelo lepe in dekorativne ovijalke.

Z vsem tem pa še nismo dosegli, da bi se rastline skladale s pohištvom in drugo opremo, s celotnim stilom prostora, ki ga hočemo z njimi polepšati. To harmonijo dosežemo šele po skrbnem premisleku in ko uporabimo vso svojo fantazijo. Če čutimo, da tej nalogi nismo kos, se posvetujemo s kakim strokovnjakom. Ni namreč dovolj, da se držimo le načela: prekriti vsak prazen kot in sleherni golo steno s čimveč zelenja. Kako osamljeno in neobgledno učinkuje majhen cvetlični lonček med težkim pohištvom in kako neprijetni so majhni prostori, ki so razen s pohištvom natrpani še s prevelikimi lipami in gumijevimi drevesci. Rastline moramo nuditi čas, ljubezen in skrb, sicer ne bo nič iz nje. Bolje je imeti samo nekaj lepo negovanih rastlin, kot velik zanemaren prepletajoči se »viseči vrt«.

ne dajate pred obroki hrane. Kvečjemu potem. Naj ga uživa zmerno. Pazite, kje kupujete sladoled. Nehigiensko pripravljen lahko povzroči zastupitve, v najboljšem primeru prebavne motnje.

OTROKOVI OBROKI

V drugem letu starosti navadite otroka na tri glavne obroke. Vmesne obroke pa spremenite. Zmanjšajte jih in ponudite v glavnem sadje. Zelo majhnemu otroku dajte za malice sadno kašo s prepečenecem ali keksi, večjemu kruh z maslom in sadjem. Pri popoldanski malici naj dobi sprva še mleko ali mlečno kavo, pozneje nadomestite to s kruhom, maslom ali marmelado in svežim sadjem.

Med obroki pa ne dajajte otrokom prav ničesar. Če bodo dobili vsak dan jesti ob istih urah, bodo zadovoljni. Važno je, da dobi za malice mnogo manj hrane, da so malice lahko prebavljive. Otroku naj ne je prezgodaj skupaj z odraslimi. To ga moti in sam moti druge. Vendar naj v tem pogledu vsaka mati odloča po svoje.

Če otrok posameznih jedi noče, ga ne silite. Saj je dovolj nadomestkov. Ne spominjajte ga na to, da česa ni rad jedel, le tako bo pozabil na svojo muho in se znova sprijaznil s prej nezaželenimi jedmi.

V jesenskih in zimskih mesecih, ko ni sonca, primanjkuje otroku vitamin D, ki nastaja v koži, če jo obseva sonce, in je potreben za kosti. Zato morate dajati v tem času otrokom vitamin D v obliki ribjega olja ali kakega drugega preparata D vitamina. Glede tega se matere posvetujte z zdravnikom.

Poskusite!

RIZEV PUDING

Vzemi: ¼ litra mleka, 18 dkg riža, 10 dkg surovega masla, 8 dkg sladkorja, tri rumenjake, limonino lupino, sneg iz treh beljakov, ¼ litra malinovca, maščobo in mandeljne (ali orehe) za oblaganje.

Riž skuhamo v mleku in ga ohladimo. Maslo mešamo s sladkorjem, rumenjaki in s sesekljano limonino lupino, mu dodamo shladen riž in sneg. V pomaženem, z mandeljni ali orehi obloženem modlu kuhamo zmes v sopari eno uro. Puding serviramo z malinovcem.

od Arakana in Tenaserima do Čina, Kačina in Šana. Manjkali niso niti skoraj goli vojščaki Naga plemen, z indijsko burmansko kitajske tromeje. S koničastimi pokrivami, okrašenimi s čekani divje svinje, peresi eksotičnih ptic, vlakni orhideje in kosi medvedjega krzna na glavah, z nakitom okoli vratu, svetlimi medeninastimi ščiti pred stegni, ki jih ščitijo pred zlimi duhovi, in s kopji v rokah so se kot struna napeti pomikali v počasnem ritmu, ki ga je zateglimi klici odmerjal — plemenski poglavar. Ta je bojnem veličastju vodil svoje bojovnike. Svetloba reflektorjev se je grafično poigravala z vozli napetih mišic. Ljudje na tribuni — v glavnem belopolni diplomati in povabljeni — so hrupno zaploskali tej elementarni človeški lepoti, ki je prišla iz globin kačinske džungle.

Nebo je razžaril pisan ognjemet, ki je našel svoj odsev na gladinah Kraljevega in Inja jezera. Pes, ki se je zleknil pred mojimi nogami, se je z lakoto v očeh in gobcu zastrl v lučke, ki so padale z neba.

Hrupna noč je šele proti jutru zamrla, ko se je v dan zbudilo še bolj hrupno jutro.

Cesta, ki pelje iz Ranguna na sever proti Promu, se imenuje Prome road. Dolga je in široka in med vsemi za parade najbolj primerna. Zato so tudi ob njej sezidali stopničasto tribuno. Njeni stranski steni sta okrašeni s petimi zvezdami, ki predstavljajo pet republik, ob njih pa stojita kamnita leogrifa, ki sta iz verskega simbola prerasla v simbol ljudstva.

Zaradi nočnega potikanja po mestnih ulicah sem precej pozno vstal. Prepozno, da bi si bil lahko izrinil primeren prostor med množico na pločniku v bližini tribune. O tem sem se kmalu prepričal.

(Nadaljevanje sledi)

Ko je Hitler napisal testament, se je pomiril. Popoldne 29. aprila je imel običajno konferenco o vojaškem položaju. Kakor da niso prišli na konec poti. General Krebs je poročal, da so Rusi napredovali proti kanclerski palači. Rezerve streliva branilec hitro zmanjkujejo. O Wenckovi armadi ni nobenih poročil. Hitler je poslal iz bunkerja tri adjutante, naj pospešijo prihod Wenckovih vojakov. Za njimi je poslal v mesto še četrtega adjutanta — h generalu Keitelu.

Hitler je vedel, da bodo Rusi prišli do bunkerja najpozneje do 1. maja. V sporočilu Keitelu je povedal, da je konec berlinske obrambe, da se bo rajši sam ubil, kakor da bi se vdal, da sta ga Göring in Himmler izdala in da je imenoval admirala Dönitza za svojega naslednika. Moral je povedati še nekaj o nemških oboroženih silah. Mornarica se je krepko držala. Letalstvo se je pogumno borilo in samo Göring je odgovoren, da je izgubilo iniciativo. Glede armade je rekel, da so se vojaki bojevali dobro in hrabro, a da so generali izdali njega in vojake. Do konca je ostal zvest svojemu značaju. Velike zmage so njegova zasluga, poraze in končno katastrofo pa so zakrivali drugi, njihova "nelojalnost in izdajstvo". Nato so sledile zadnje napisane besede v njegovem norem življenju: „Nepori in žrtve nemškega naroda v tej vojni so bili tako veliki, da ne morem verjeti, da so bili zaman. Naš cilj mora biti še vedno osvoboditev ozemlja na vzhodu, ki naj pripadejo nemškemu narodu.“

Zadnji stavek je vzel iz „Mein Kampf“. Hitler je začel svoje politično življenje z obsedenostjo, da mora „ozemlja na vzhodu“ osvojiti privilegirani nemški narod, in do obsedenosti se je njegovo življenje s tudi končalo. Milijoni ubitih Nemcev in porušeni domovi ga niso prepričali, da je ropanje „ozemelj na vzhodu“ prazen tevtonski sen.

Popoldne 29. aprila je prišla v bunker ena zadnjih novic. Mussolini, fašistični diktator, Hitlerjev prijatelj in partner v agresiji, je obenem s svojo ljubico Claro Petacci dočkal klavni konec. Ujeli so ju italijanski partizani, ko sta iz Coma poskušala pobegniti v Švico, in ju 28. aprila ustrelili. Nato so njuni trupla na tovarnjaku odpeljali v Milan in ju pustili na trgu, nato pa obesili za noge na cestno svetilko. Pokopali so ju šele 1. maja na milanskem pokopališču v kotu za reveže.

Ko je Hitler dobil sporočilo o Dučejevi smrti, se je začel pripravljati na svojo smrt. Zastrupil je svojega najljubšega psa, dru-

ga dva pa je dal ustreliti. Svojima tajnicama je dal pilule s strupom in obžaloval, da jima ne more dati boljšega darila. Nato je ena od tajnic sežgala njegove papirje. Nikomur ni pustil, da bi šel spat. Šele okoli pol treh zjutraj 30. aprila se je poslovil od ožjega spremstva in služabnikov, vedno žensk. Po slovesu so nekateri odšli v kantino in plesali so vso noč v norem pričakovanju rešitve.

Mrki Bormann še ni dal miru. Ni imel mnogo upanja, da se bo izmazal. Mogoče med Hitlerjevo smrtjo in ruskim prihodom ne bo zadosti časa, da bi mu uspelo oditi k Dönitzu? Maščevati se je hotel nad „izdajalci“ in sporočil Dönitzu: „Naše prepriča-

nje, da so divizije na berlinskem prizorišču že nekaj dni brez vsakega dela, postaja vedno močnejše. Vsa poročila, ki jih dobivamo, nadzira, ustavlja ali pači Keitel... Führer vam ukazuje, da takoj in brez usmiljenja kaznujete vse izdajalce.“ In čeprav je vedel, da je do Hitlerjeve smrti samo še nekaj ur, je dodal: „Führer je živ in vodi obrambo Berlina.“

Toda Berlin se ni mogel več braniti. Sovjetski vojaki so prišli na vzhodni konec Tiergartena in prodrli na Potsdamer Platz. Bili so samo za en blok oddaljeni od bunkerja.

Po kosilu je Hitler ukazal svojemu šoferju, naj pripravi dve sto litrov bencina in ga odnese iz bunkerja na vrt. Hitler se je poslovil od Goebbelsa, generala Krebsa in Burgdorfa, tajnic in vegetarijanske kuharice. Čez nekaj hipov se je zaslísal revolverski strel. Hitler se je ustrelil v usta, Eva Braun pa je požrla strup. To se je zgodilo v ponedeljek 30. aprila 1945 okrog treh popoldne.

Sledil je vikinski pogreb. Brez besed. Tišino so motile samo sovjetske granate, ki so eksplodirale na vrtu kanclerske palače ali na bližnjih razvalinah. Dva služabnika sta odnesla Führerjevo truplo, zavito v vojaško odejo, na vrt. Nato še gospejino. Položili so ju v jamo, ki jo je izkopala sovjetska granata, in polili z bencinom. Bormann, Goebbels in drugi so z dvignjeno roko iz zaklonišča gledali grmado. Cereemonija je bila kratka, ker so znova začele

običajni uri, je postajal kar nestrpen in se je venomer zaskrbljeno oziral proti gozdu. To so mu pravili seveda domači.

Nekega avgustovskega dne 1944 sem proti navadi malo zapoznil. Pošta je iz druge strani prišla z zamudo. Bližal sem se Sultanovemu domu slabe volje, ker me bo doma lovila noč, nahrbtnik pa je bil tega dne za moje moči tudi malce preobložen. Iz zamaknenosti me je zdramil prijatelj pozdrav. Bil je kot vedno prijeten in mehak. Že sem pospešil korak, da bi mu kot vedno segel v tačko, ko se je lažeje v trenutku spremenil iz prijetnega pozdrava v surov, nič dobrega obetajoč glas, ki se je močno zagajal in je bil pomešan s klicem, ki ga nisem prav doumel. Bil sem na sredi med gozdom in hišo in pogled mi je zakrival hlev.

»Tak pozdrav gotovo ne velja meni,« mi je šinilo skozi mozgane, »saj se ničesar med nama ni zgodilo!« Za hlevom sem se vrgel na tla in čakal. Sultanova jeza ni prenehala. Pojasnilo, kaj se dogaja onstran hleva, pa sem kmalu dobil. Med Sultanovo lajanje se je namreč mešala tudi lajajoča govorica, ki partizanu ni nič dobrega obetala, posebno če je bil sam. Na drugi strani hleva se je po kolo vozu, ki je vodil proti glavni cesti, pomikalo 11 jeklenih čelad. Tudi njihovi glasovi so bili glasni in razburjeni. Štel sem jih, Sultan pa je še vedno opozarjal. Otrplost je popustila šele takrat, ko se je Sultan ponovno prijazno oglasil. Tokrat ni bil samo star prijateljski pozdrav, ampak tudi znak, da je nevarnost zame in za moj nahrbtnik mimo.

Po vojni sem ga obiskal. Nesel sem mu pravo koto. Sprva me je tako kot prvič nezaupljivo pogledal. Na moj klic je obstal, toda samo za trenutek. Nato pa me je pozdravil tako, kot še nikoli: s tačicami se mi je naslonil na ramena, da bi me čisto od blizu pogledal.

Ivan Vinkler

padati sovjetske bombe. Vsi so se umaknili v bunker in prepustili ognju, da je uničil zadnje ostanke Adolfa Hitlerja.

Kurirja še nista prišla do Dönitza, zato je Bormann po radiu poslal sporočilo velikemu admiralu: „Führer vas je imenoval za svojega naslednika namesto bivšega rajshmaršala Göringa. Pismena pooblastila so na poti. Takoj boste storili vse ukrepe, ki jih terja položaj.“ Niti besede o Hitlerjevi smrti.

Admiral, ki je poveljeval nemškim četam na severu in bil s svojim štabom v Schleswigu, je osupnil. V njegovi mornarski glavi se nikoli ni rodila misel na kaj takega. Toda navajen ubogati je takoj odgovoril:

„Moj führer! Moja zvestoba do vas bo brezpogojna. Storil bom vse, da vas rešim iz Berlina. Če me bo usoda prisilila, da bom vladal rajhu kot vaš naslednik, bom nadaljeval vojno do konca, ki bo vreden edinstvenega boja nemškega naroda. Veliki admiral Dönitz.“

To noč sta Bormann in Goebbels sklenila, da se bosta poskusila pogajati z Rusi. General Krebs, šef armadnega generalnega štaba, ki je bil nekdanji vojni ataše v Moskvi, je znal rusko. Poslala sta ga v noči na 1. maj v mesto, da bi se pogajal z generalom Čujkovom, sovjetskim poveljnikom čet, ki so se bojevale v Berlinu. Ruski general je zahteval brezpogojno kapitulacijo vseh ljudi v bunkerju in vseh čet v Berlinu. Ker se Krebs dolgo ni vrnil, je Goebbels poslal popoldne zadnje sporočilo iz Führerjevega bunkerja: „Velikemu admiralu Dönitzu. Strogo zaupno. Führer je umrl včeraj ob 15.30. Testament z dne 29. aprila vas imenuje za predsednika rajha. (Nato je sporočil ime najvažnejših članov vlade.) Bormann bo danes odšel iz Berlina, da vas obvesti o položaju...“

Goebbels svojih namenov ni sporočil. Najprej je ukazal zdravniku, naj da njegovim šestm otrokom — od 3. do 12. leta — injekcije s strupom. Nato je svojemu adjutantu naročil, naj preskrbi bencin: „To je največje izdajstvo. Generali so izdali Führerja. Vse je izgubljeno. Umrli bom skupaj z ženo in otroki. Vi boste sežgali naša trupla. Ali boste to storili?“

Goebbelsa in njegovo ženo je zvečer na njuno zahtevo ustrelil v hišnik neki esesovec. Polili so ju z bencinom in zažgali. Drugi dan so Rusi našli zogleneli trupli propagandnega ministra in njegove žene ter ju takoj identificirali.

Prvega maja zvečer je bil Führerjev bunker v plamenih. 500—600 esesovcev iz Führerjevega spremstva se je pripravljalo na preboj. Nekaterim je uspelo, drugim ne.

Za Bormanna se ne ve. Ko se je general Krebs popoldne vrnil z zahtevo sovjetskega generala Čujkova za brezpogojno kapitulacijo, je Bormann pomislil, da mu je edina rešitev beg.

Oba generala, ki sta bila v bunkerju, sta se najbrž sama ubila.

Tretji rajh je preživel svojega ustanovitelja samo za teden dni. Zvečer 1. maja je hamburški radio prekinil igranje Brucknerjeve slovesne VII. simfonije. Sledilo je zamolklo bobnanje vojaških bobnov in nato

se je oglasil napovedovalec: „Naš führer Adolf Hitler je bojujoč se do poslednjega diha proti boljševizmu preminil za Nemčijo danes popoldne v svojem operativnem štabu v palači državnega kanclerja. Führer je 30. aprila imenoval velikega admirala Dönitza za svojega naslednika. Veliki admiral in naslednik Führerja bo sedaj govoril nemškemu narodu.“

Dönitz je rekel: „Moja prva naloga je rešiti Nemčijo pred uničenjem napredujočega boljševiškega sovražnika. Samo zaradi tega se nadaljuje oborožen boj. Dokler bodo Britanci in Američani ovirali, da dosežemo ta cilj, bomo prisiljeni nadaljevati naš defenzivni boj tudi proti njim. To-

da v takih pogojih Anglo-američani nadaljujejo vojno ne za svoje ljudstvo, temveč za širjenje boljševizma v Evropi.“

To so bile fraze. Admiral je vedel, da je nemški odpor nesmiseln. Dan pred Hitlerjevim samomorom so se nemške armade v Italiji brezpogojno vdale, 4. maja se je vdala nemška vrhovna komanda in izročila Montgomeriju vse nemške sile na področju severozahodne Nemčije, Danske in Nizozemske. Naslednji dan je kapitulirala Kesselringova armadna skupina G severno od Alp. Isti dan — 5. maja je novi komandant nemške mornarice, admiral von Friedeburg prišel v glavni štab generala Eisenhowerja v Reinsu, da bi se pogajal o predaji. 6. maja je prispel v Reins tudi Jodl, da bi pomagal admiralu pri zavlačevanju pogajanj. Nemci so namreč odlašali s kapitulacijo, da bi se čimveč nemških čet umaknilo na zahod in vdalo zahodnim zaveznikom namesto sovjetskim četam. Toda Eisenhower je igro spregledal. Dönitzu ni kazalo drugo, kot da je pooblastil Jodla, naj podpiše dokument o kapitulaciji. In tako so Nemci v majhni rdeči šoli v Reimsu, kjer je imel Eisenhower svoj štab, 7. maja ob treh zjutraj podpisali brezpogojno kapitulacijo. V imenu zaveznikov so podpisali general Walter Bedell Smith, ruski general Ivan Susloparov in francoski general Francois Sevez, v imenu Nemčije pa admiral Friedeburg in general Jodl.

Jodl je spregovoril nekaj besed: „S tem podpisom so nemški narod in nemške oborožene sile na milost in nemilost izročene v roke zmagovalca... V tem trenutku lahko izrazim samo upanje, da bo zmagovallec velikodušen.“

Od zaveznikov ni nihče nič odgovoril. Topovi so prenehali grmeti in bombe so nehale padati opolnoči med 8. in 9. majem 1945. Čudna in dolgo pričakovana tišina se je spustila nad Evropo, prvič po 1. septembru 1939.

Za tisočletni rajh je prišel konec. Milijoni vojakov so postali ujetniki na domačih tleh, milijonom civilistov so odslej vladale zavezniške čete. Od njih je bil odvisen zakon in red, a tudi hrana in kurivo. V tak položaj jih je spravila Hitlerjeva norost in njihova lastna neumnost, a tudi navdušenje, s katerim so mu slepo sledili.

Tretji rajh je prešel v zgodovino.

[Odlomek iz Shirerjeve knjige „Vzpon in propad tretjega rajha“]

Sultan

Psa, ki je stražil samotno domačijo pri žagi, so klicali Sultan. Nevabljenim obiskovalcem je vlival prav tak strah in spoštovanje, kot bi čuval poslopje resnični turški sultan. V tretjem letu narodnoosvobodilne vojne je bil pet let star.

Na kurirski poti me je steza skoraj vsak dan vodila mimo njegovega kraljestva. Sprva se nekam tuje gledala in mu nisem prav zaupal, on pa tudi meni ne. Morda bi tako ostalo, če bi se sprijaznil kar s tem, da mu nekaj na meni ni všeč. Toda hiša je bila naša — partizanska, v taki pa je kurir vedno kaj nalagal ali odlagal. Tako tudi nama — meni in Sultanu — ni ostalo drugega, kakor da se pobotava in si prej ali slej postaneva prijatelja.

Na svoji poti sem od tega dne, bolj kot običajno, začel po terenskih kuhinjah povpraševati za kostmi. Za prvo, ki sem jo potegnil iz zadnjega nahrbtnikovega žepa in mu jo s prijaznimi klici ponudil, se še zmenil ni. Še bolj jeznio je pokazal svojo pasjo samozavest in do hiše sem kot vselej prišel z gospodarjevo pomočjo. »Le daj«, sem mislil, »toda prej ali slej boš moj zaveznik v tej vojni!« Še z večjo vnemo sem se zanimal za kosti, tako da sem se nekaterim kuharjem zdel že sumljiv. V tistih časih je tudi kost imela svojo vrednost, pa čeprav prekuhana. Če pa je bila še rahla, je lahko pomenila cel zaklad.

Po večkratnih poskusih pa tudi Sultan ni mogel več ostati ravnodušen. Vsakokrat, ko sem prišel mimo, sem smel bliže, sprva seveda samo, če sem imel kost, potem pa že tudi brez nje. Postala sva si prijatelja.

Gozd je segal kakih sto metrov nad hišo. Skozenj sem običajno prihajal, ko sem se vračal proti domu. Še preden sem prav stopil iz njega, me je Sultan že zavohal in me pozdravil, sicer po njegovem, pa vendar tako zvesto, kot zna samo pes. Če me kak dan ni bilo ob

Pesem vstaje

France Kosmač

Tovariši, gori Rašica!
Njen plamen je pekoč in vroč.
Tovariši, kot plamenica
naj nam posveti v sušno noč.

Pokonci! Ni poti nazaj!
Kdor gleda v svet s ponosno glavo,
kdor nosi v prsih srce pravo —
k orožju! Vsi na položaj!

Tovariši, v Gramozni jami
se talci bijejo za nas.
Pokažimo, da nismo sami,
da v nas odmeva njihov glas.

Pokonci, ni poti nazaj!
Naj vodi nas pogumnih sreča,
kot talcev kri — zastava rdeča:
k orožju, vsi na položaj!

Tovariši, z bodočo žico
ne bodo ubili nam srca.
Kakor pepel ognjeno ptico
upor svobode luč pozna.

Pokonci, ni poti nazaj!
Za svet enakosti, pravice
prižgimo rdeče plamenice:
k orožju! Vsi na položaj!

»Kaj se nismo še ničesar naučili?«

(Nadaljevanje z 2. strani)

Z nižjimi častniškimi kadri je že nekoliko težje, vendar se to more rešiti z razmeroma visokimi plačami. Glavne težave naraščajo, čim nižje gremo, k spodnjemu in najširšemu delu vojaške piramide. Podčastniški kader je bil predmet pogostih razprav, ki so se še bolj zaostriale z dejstvi, ki so jih pred nekaj meseci odkrili na sodnem procesu proti skupini padalskih podčastnikov, ki so se do skrajnosti nečloveško in do zadnjih meja psihičnega in fizičnega mučenja obnašali nasproti vojakom. Obrambni minister von Hassel je lansko leto izjavil, da Bundeswehr potrebuje še 20.000 podčastnikov, ki pa jih ni lahko najti. Toda to ne zaradi tega, ker bi mladi Nemci ne bili naklonjeni uniformi ter poveljevanju, pač pa zaradi tega, ker mislijo v glavnem na zaslužek; podčastniška plača pa ni posebno privlačna. Iz tega sledi, da morajo vojaški (pa tudi drugi) psihologi misliti na to, kako bi poskrbeli ali za višje podčastniške plače, ali za nekaj drugega, kar bi kariero v vojski ponovno napravilo privlačno.

Še mnogo večja polemika pa nastaja od časa do časa v javnosti v zvezi v "vojaško" vzgojo mladine, bodoče množične sestave zahodnonemške armade. Zadnji prispevek tej debati je dal frankfurtski list "Metall", ki je objavil podrobnosti o taki vzgoji. Nekatere teh podrobnosti so presenetile celo tudi one državljane Zahodne Nemčije, ki nimajo sinov — bodočih vojakov.

■ "Usmerjena vzgoja" se začne že pri otroku, ki se zanima šele za bonbone. Tem otrokom se prodajajo tako imenovane "lizalke", ki za razliko od lizalk po ostalem svetu imajo paličico v obliki tanka. Izložbena okna trgovin za igračke so natrpana miniaturnih tankov, vojaških letal, ladij in topov. Na tržišču je veliko "zaboječkov z gradbenimi elementi", iz katerih more vsak deček sestaviti vojno ladjo ali vojaško letalo. S tem se nekako povezuje praktično ročno delo z "borbeno tradicijo" nemškega človeka.

■ Za nekoliko bolj odrasle dečke je izbirna tovrstnega blaga še večja in bolj prefinjena. V zabavnih salonih morejo n. pr. odrasli dečki streljati z zračnimi puškami na majhna letala v poletu. Kdor zadene, dobi nekaj pfenigov, kdor ne — more gledati,

kako letalo zaspa z bombami mesto z ženskami in otroki. Rdečkasto plamteče žarnice dajejo zaželeno "realistično" efekte. Pri drugem aparatu pa je treba streljati v glavo in srce vojake, ki se vozijo v tanku ali na jeepu.

■ Kaj pa mladinska literatura? Knjige z opisom nacističnih "podvigov" v drugi svetovni vojni zavzemajo vidno mesto v vseh kioskih. Razburilivi dogodki znanih in manj znanih "junakov" Hitlerjeve vojske na vzhodnem bojišču so opisani v najbolj drastičnem in naturalističnem stilu, tako da bi mladenčji mogli dojeti n. pr. celo to, kako "se bojonež z močnim škripanjem poliska v človeško telo".

S tem v zvezi "Metall" ugotavlja: "To služi duševni pripravi naših otrok na tretjo svetovno vojno. Pri igri se morajo učiti, da s tanki in bombami preganjamo ljudi. Skozi igro jih je treba voditi tako, da zgubijo vsak odpor proti smrtni stvarnosti. In če jim bo nekoč ukazano, naj korakajo, bodo to počeli instinktivno brez razmišljanja." Nato list zaključuje: "Imamo varuhe morale v prostovoljni samokontroli filma, ki organizirajo lov na gole dele telesa na platinu, imamo ministre, ki besnijo proti levičarskim razumnikom na televiziji. Ko pa gre za zastupljanje duha naših otrok, ti molčijo. Kdor pa pri tem molči, postaja sokrivec. Ta se ne more izgovarjati, da o tem ni ničesar vedel..."

Resnici na ljubo v Zahodni Nemčiji vsi ne molčijo. Žal pa se takšni ljudje ne nahajajo na vodilnih položajih strank. Morda jih je največ v organizacijah, ki so proti vojaški obveznosti in proti atomskemu oboroževanju. Ti so med lanskimi in letošnjimi velikonočnimi prazniki organizirali protiatomske demonstracije po ulicah nekaterih zahodnonemških mest. Lani so jim s policijo skušali demonstracije preprečiti, letos pa se je z uradnih mest zaskrbljeno opozarjalo na veliko število "komunističnih gesel", ki so jih nosili demonstranti.

Očitno je, da frankfurtski "Metall" ni brez razloga uporabil tudi naslednjega podnaslova: "Kaj se nismo še ničesar naučili?". Kajli ob obletnici vojaškega poraza Nemčije je tako vprašanje zelo aktualno — v Zahodni Nemčiji.

Petek, 15. 5.: 6.05 Mladi glas — 8.10 Prosim, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sadobni avstrijski komponisti — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Šolska oddaja — 16.00 Ološka ura — 16.15 Znanje za vse — 17.40 Cerkev v svetu — 19.30 Radijska igra.

Slovenske oddaje

Sobota, 9. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca ... voščila

Nedelja, 10. 5.: 7.30 Duhovni nagovor. 5. pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščila.

Ponedeljek, 11. 5.: 14.15 Poročila, objave, pregled spreda. S knjižne police. 10 minut za športnike — 18.00 Za naše male poslušalce

Torek, 12. 5.: 14.15 Poročila, objave. 50 let Slovenskega prosvetnega društva "Danica" v Št. Vidu v Podjuni. Sreda, 13. 5.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 14. 5.: 14.15 Poročila, objave. Mlada generacija. Korotki kulturni pregled.

Petek, 15. 5.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do petka. "To in ono od vsepovsod".

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.14, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m UKV frekvence 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz

Dnevne oddaje: 4.00 Dobro jutro — 10.55 Vsak dan nova popevka — 11.00 Oddaja za voznike in polnike motornih vozil — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domači napetki za prijetno opoldne — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevniki.

Sobota, 9. 5.: 6.20 Tečaj angleščine — 8.05 Vedra melodija za konec tedna — 8.55 Radijska šola — 9.25 Matič in Alenka — 9.49 Caterina Valente s popevkami iz raznih dežel — 10.15 Nekaj domačih viž — 10.35 Crnske duhovne pesmi — 12.25 Za prijetno sobotno opoldne — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Voščila — 15.15 Zabavna glasba — 17.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 18.10 Tenorist Richard Tauber — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 Majski preludij — 20.20 "Sanje o izsanjanem mestecu", radijska igra — 21.00 Sabotni ples — 23.05 Za prijeten konec tedna.

Nedelja, 10. 5.: 6.30 Napotki za turiste — 7.40 Pogovor s poslušalci — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.35 Skladbe za mladino — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnila, tvarišči — 10.30 Popularen dopoldanski koncert — 11.30 Nedeljska reportaža — 11.50 Igrajo vam godalni orkestri — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 13.50 Koncert pri vas doma — 15.05 Šport in glasba — 16.00 Humoreska tedna — 20.00 Izberite svojo popevko — 21.00 Ob 50-letnici Rada Simončiča — 22.10 Plesna glasba.

Ponedeljek, 11. 5.: 8.05 Ljubljanski oktet — 8.25 Veliki zabavni orkestri — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Pajeta mezzosopranistka Milka Evtimova in basist Milan Pihler — 10.15 Slovenska solistična koncertna glasba — 12.25 Popevka in plesni zvoki — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Voščila — 15.45 S knjižnega trga — 17.05 Glasbena križanka — 18.10 Sovjetska zabavna glasba — 18.45 Svet tehnike — 20.00 Orkester Slovenske filharmonije — 20.50 Glasbeni panorami — 21.50 Razpoloženjska glasba — 22.10 Od popevke do popevke.

Torek, 12. 5.: 6.20 Tečaj angleščine — 8.05 Havajske melodije — 8.35 Slovenske melodije — 8.55 Radijska šola — 9.45 Poje tenorist Miro Brajnik — 10.15 Veliki valčki — 10.40 Iz opere "Manon Lescaut" — 12.25 Kar po domače — 13.30 Orkester RTV Ljubljana — 14.05 Radijska šola — 14.35 Slovenske narodne — 15.15 Zabavna glasba — 17.05 Koncert po željah — 18.25 Plesni orkester RTV Ljubljana in njegovi solisti — 18.45 Na mednarodnih križpotih — 20.00 Poje zbor "Slava Klavara" iz Maribora — 20.20 Radijska igra.

Sreda, 13. 5.: 6.20 Tečaj makedonskega jezika — 8.05 Jutranijsko divertimento — 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb — 9.25 Popevke na lekočem traku — 10.15 Griške narodne pesmi in plesi — 10.45 Clovek in zdravje — 12.25 Koncertna zabavna glasba — 13.30 Odmevi z ljubljanskih koncertov — 14.05 Radijska šola — 14.35 Češkoslovaška zabavna glasba — 15.40 Komorni zbor RTV Ljubljana poje češke umetne in narodne pesmi — 17.05 Chopin-skladatelj — 18.10 Majstri orkestrske igre — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Iz filmov in glasbenih revij — 20.30 "Lepa Vida", opera — 22.10 Nočni akordi.

Četrtek, 14. 5.: 6.20 Tečaj ruskega jezika — 8.05 Z opernih in koncertnih adrov — 8.55 Radijska šola — 10.15 Madžarski napetki — 12.25 Izbrali smo vam — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Voščila — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Hammond orgle — 17.15 Turistična oddaja — 18.10 Madžarska zabavna glasba — 18.45 Kulturna kronika — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in na-

pevov — 20.45 Glasba iz filmov Marlona Branda — 21.00 Večer umetniške besede — 21.40 Komorni orkester RTV Beograd — 22.15 Violinist Igor Ozim.

Petek, 15. 5.: 6.20 Tečaj hrvaško-srbskega jezika — 8.05 Veliki zabavni orkestri — 8.30 Po domačih logih — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Od valčka do kola — 10.15 Pri zori iz Offenbachovih "Hoffmannovih pripovedk" — 10.35 Novost na knjižni polici — 12.25 Med našimi viharji — 13.30 Domače skladbe — 14.05 Radijska šola — 14.35 Bolgarska zabavna glasba — 15.15 Napotki za turiste — 15.45 S knjižnega trga — 17.05 Spored simfonične glasbe — 8.10 Pesmi borbe in dela jugoslovanskih narodov — 20.00 Lepe melodije — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 21.15 O morju in pomorščakih.

TELEVIZIJA

Sobota, 9. 5.: 18.30 Poročila — 18.33 Kaj vidimo na vege — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Bilanca sezone "Pomlad", kabaretiistična oddaja — 21.30 "Stari hotel" — 21.55 Čas v sliki — 22.15 "Umor brez žrtve", kriminalni film.

Nedelja, 10. 5.: 17.00 Svet mladine — 17.30 Oddaja o reptilih — 18.00 Vilma in King — 18.25 Za družino — 19.00 Sedem dni dogodkov — 19.30 "Ukradeni kaktus" — 20.00 Poročila in športni komentar — 20.15 "Staljšče", aktualna reportaža — 21.00 "Legenda neke ljubezni" — 23.10 Poročila.

Ponedeljek, 11. 5.: 18.30 Poročila — 18.33 Tečaj francoščine — 19.00 Aktualni šport — 19.30 Čas v sliki — 20.10 Sadobni ples — 20.45 Športno omizje — 21.45 Čas v sliki.

Torek, 12. 5.: 18.30 Poročila — 18.33 Tečaj angleščine — 19.00 Glasba iz Prage — 19.30 Čas v sliki — 20.10 Enadvojset — 21.00 Horizontali — 21.45 Čas v sliki.

Sreda, 13. 5.: 17.00 Za otroke — 17.30 Dežela med kontinenti — 17.55 Športni ABC — 18.30 Poročila — 18.33 Tečaj francoščine — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.10 "Opoldne ob 12. uri", film z divjega zapada — 21.35 Temno s temnega kontinenta — 22.00 Čas v sliki.

Četrtek, 14. 5.: 11.00 Šolska oddaja — 18.30 Poročila — 18.33 Tečaj angleščine — 19.00 Šport — 19.30 Čas v sliki — 20.10 "Srečna potovanja", opereta — 21.40 Prometna vzgoja — 22.10 Čas v sliki.

Petek, 15. 5.: 18.30 Poročila — 18.33 Kmetijska oddaja — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.10 Kabaretiistična oddaja — 22.10 Živali pod vodo — 22.40 Čas v sliki.

TELEVIZIJA LJUBLJANA

Sobota, 9. 5.: 18.00 Poročila — 18.05 Mladinska igra — 19.00 Obzornik — 19.20 Poljudna znanstveni film — 20.00 Dnevnik — 20.45 Nekoč v nekam mestu — 21.45 Dick Powell vam predstavlja — 22.35 Poročila.

Nedelja, 10. 5.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Film za otroke — 10.30 Pohod ob žici — 11.00 Otrci pojo — 18.30 Film za otroke — 19.00 Športna poročila — 19.10 Serijski film — 20.00 Dnevnik — 20.45 Drama — 21.45 Poročila.

Ponedeljek, 11. 5.: 10.40 Šolska oddaja — 17.50 Angleščina — 18.00 TV v šoli — 18.30 Poročila — 18.35 Lutkovni in risani filmi — 19.00 Obzornik — 19.30 Športni pregled — 20.00 Dnevnik — 20.30 Celovečerni film — 22.00 Poročila.

Torek, 12. 5.: 17.50 Poročila — 17.55 Nogometna tekma Nemčija — Škotska — 20.00 Ob 20. obletnici varnostne službe — 21.05 Celovečerni film — 22.35 Poročila.

Sreda, 13. 5.: 17.00 Ruščina — 17.30 Angleščina — 18.00 Poročila — 18.05 "Čarobni gumb", slikanica — 18.20 Slike sveta — 19.00 Obzornik — 19.30 5 kamero po svetu — 20.00 Dnevnik — 20.30 Nogometna tekma — 21.30 Mladinski klub — 22.30 Kulturna tribuna — 23.00 Inspektor Leclerc, film — 23.30 Poročila.

Četrtek, 14. 5.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Francoščina — 17.30 Angleščina — 18.00 Poročila — 18.10 Mendov program — 19.00 Obzornik, aktualni razgovori — 19.30 Narodna glasba — 20.00 Dnevnik — 20.30 Prenos — 22.30 Poročila.

Petek, 15. 5.: 17.00 Ruščina — 17.30 Angleščina — 18.00 Poročila — 18.05 Kuharski nasveti — 18.30 Poljudna znanstvena oddaja — 18.50 Glasbeni kotiček — 19.00 Obzornik — 19.30 Bach: Kantata o kavi — 20.00 Dnevnik — 20.45 Ekran na ekranu — 21.45 Mali komorni koncert — 22.15 Poročila.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroskem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Polončnik; uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiskar: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00. Dnevne oddaje: 5.45 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Za gospodinjstvo — 13.00 Pestro mešano — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 16.55 Kulturne vesti — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.00 Odmev časa.

Sobota, 9. 5.: 8.00 Ološka zbor radia Celovec — 8.05 Naš hišni vrt — 8.15 Glasba mojstrov — 11.40 Od plošče do plošče — 14.15 Pozdrav nate — 15.50 Za filateliste — 16.00 Iz vseh dalin zvani — 16.55 ABC obnašanja — 17.00 Vesel konec tedna — 18.00 Gledališka in filmska kritika — 19.00 Šport — 20.15 Koncert dunajskih filharmonikov.

Nedelja, 10. 5.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Matič, zate — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.45 Gledališko ogledalo — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Skozi svet, skozi čas — 17.05 Pozdrav nate — 18.05 Veselo petje, veselo igranje — 19.00 Šport — 19.45 Poskočno in zabavno — 20.10 "Iz-poved", radijska igra — 20.50 Majhne melodije, veliki uspehi — 21.20 Ob lepi modri Danavi.

Ponedeljek, 11. 5.: 8.00 Pismotvo domovine — 8.15 Glasba Richarda Straussa — 14.55 Posebej za vas — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Korotki knjižni kotiček — 16.00 Ljudska glasba — 16.55 Kulturne vesti — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 40 let avstrijski radio, jubilejni quiz — 20.15 In kaj mislite vi? Vsakodnevni problemi — 21.15 Veselo petje, veselo igranje.

Torek, 12. 5.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.55 Posebej za vas — 15.45 Mladinska oddaja — 16.00 Operni koncert — 17.00 V koncertni kavarni — 18.00 Mesec dni deželne politike — 18.25 Če mene vprašate — 18.35 Neminljiva Avstrija — 20.15 "Poslovilno darilo", radijska igra — 21.30 Pesem za lahko noč.

Sreda, 13. 5.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Jutranijski koncert — 14.55 Posebej za vas — 15.45 Kako nastajajo hudourni oblaki — 16.00 Glasba za mladino — 16.55 Kulturne vesti — 17.00 Glasba, ki se nam dopada — 18.15 Pomač vsakda potrebuje — 20.15 Koncert innsbrškega mestnega orkestra.

Četrtek, 14. 5.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Korotki avtorji: Gerhard Glawischnig — 16.00 Jazz — 17.00 Popoldanski koncert — 18.05 Na korotki planini — 18.20 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 18.35 Mladinska oddaja — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 15. 5.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Innsbrški mestni orkester — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Kulturno ogledalo — 16.00 Operetni koncert — 17.00 V koncertni kavarni — 18.00 Korotka ljudska univerza — 20.15 Kabaretiistična oddaja — 21.00 Orkestrski koncert.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 23.00, 00.00.

Dnevne oddaje: 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.50 Pestro mešano — 7.10 Pestro mešano — 7.20 Jutranijska glasba — 11.45 Kmečka oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Pestro mešano — 14.50 Objave — 17.10 Kulturne vesti — 17.30 Reporter na polji — 18.00 Dobro razpoloženi — 18.55 Za otroke — 19.10 Pestro mešano — 19.20 Kaj slišite danes zvečer — 21.55 Šport — 22.10 Pogled v svet — 23.10 Pogled v svet.

Sobota, 9. 5.: 8.20 Vesel konec tedna z glasbo — 9.00 Prosim, prav prijazno — 9.45 Ti in žival — 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Ljudstvo in domovina — 13.20 Odmev iz Avstrije — 13.55 Agrarna politika — 14.40 Tehnični razgled — 15.50 Šola in doma — 16.00 Za delovno ženo — 16.30 Popevke — 17.10 Iz parlamenta — 17.40 Mednarodna radijska univerza — 18.00 Vsaka stvar ima dve strani — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.30 Velika šansa — 20.15 Avstrijska hit-parada.

Nedelja, 10. 5.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Operni koncert — 10.15 Glasbena pestrost — 11.15 Velika simfonija — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Vsi pridemo in voščila — 15.00 Ljudstvo in domovina — 15.30 Pisane svetilke na vseh mizah — 17.55 Učenje s stroji — 18.25 Nazaj v šolsko klopi — 19.10 Teden dni svetovnih dogodkov — 19.30 Melodija za nedeljski večer — 20.30 Lepi glasovi, lepe viže — 20.15 Pofanovanje, skzi Djerda — 22.20 Večerni koncert.

Ponedeljek, 11. 5.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Prosim, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Veselo mora biti — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Veselo in zabavno — 16.00 Ološka ura — 17.40 Zenska oddaja — 19.30 "Moč usode", Verdijeva opera.

Torek, 12. 5.: 6.05 Preden odidele — 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Jodlanje — 13.20 Teden pri združenih narodih — 13.30 Pomembni orkestri — 14.35 Anekdote — 15.00 Šolska oddaja — 16.30 Življenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 19.30 Oddaja o letalstvu — 20.30 Operetni koncert — 21.30 O tem lahko govorimo.

Sreda, 13. 5.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Prosim, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sadobni avstrijski komponisti — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Dvojce src v maju — 16.00 Max Zweig, osebnost in delo — 17.40 Hišni zdravnik — 19.30 Halo! Tenagerji! — 20.15 Vseh devet — 21.40 Popravi kar drugi zagrešijo.

Četrtek, 14. 5.: 6.05 Preden odidele — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Ljudske viže — 13.30 O bistvu glasbe — 14.15 Pomembni orkestri — 14.35 Pri nas doma — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Dela avstrijskih komponistov — 17.40 Zenska oddaja — 19.45 Kar je krivica v svetu — 20.15 Nogometna tekma Avstrija — Urugvaj.

Ta teden vam priporočamo:

Knjige iz krvave dobe

ki se je končala pred devetnajstimi leti

- W. L. Shirer: VZPON IN PROPAD TRETJEGA RAJHA, zgodovina nacistične Nemčije, 176 str. br. 10 šil.
- S. Koslav: DOGAJALO SE JE ZA KULISAMI, zanimivi dogodki in dobe pred in med drugo svetovno vojno, 288 str. br. 34 šil.
- EVROPA PRED VIHARJEM 1933—1939, Reichstag v plamenih — Razmaja-ni mejniki, 212 str. ilustr. br. 24 šil.
- Djordje Radenković: MARŠALI, GENERALI IN POLITIKI O DRUGI SVE-TOVNI VOJNI, 360 str. br. 42 šil.
- ZAUPNI DNEVNIK GROFA CIANA, zapiski Mussolinijevega zunanjega mi-nistra, dve knjigi skupno 388 str., ilustr. br. 44 šil.
- Jean Lafitte: PREŽIVELI, roman iz nacističnega koncentracijskega labori-šča, 300 str. ppl. 56 šil.
- Ernst Schnabl: PO SLEDOVIH ANE FRANK, podoba nacističnega nasilja, 132 str. in slik. priloge, kart. 25 šil.
- Hans W. Richter: NE UBIJAJ, roman iz druge svetovne vojne, 384 str. pl. 60 šil.
- Hans H. Kirst: TOVARNA OFICIRJEV, roman o nacistični vojaški šoli, 672 str. pl. 130 šil.
- Irwin Shaw: MLADI LEVI, roman iz druge svetovne vojne, 916 str. ppl. 128 šil.
- Renata Viganò: NEŽA GRE V SMRT, roman o italijanskem odporniškem gibanju, 232 str. ppl. 35 šil.
- Tone Seliškar: LJUDJE Z RDEČIM CVETOM, zbirka partizanskih črtic, 184 str. ppl. 52 šil.
- Djordje Radenković: NEMČIJA, NEONACIZEM IN HITLERJEV "POLITIČ-NI TESTAMENT", 180 str. karl. 32 šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse